

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych
Departament Polityki Europejskiej

Sprawozdanie dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich z działalności Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce w 2019 r.¹

Spis treści

1. Streszczenie.....	2
2. Rozwój SUERMB w roku 2019.....	3
3. Spotkania z udziałem Narodowych Koordynatorów (NK) Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.....	7
4. Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce.....	10
5. SUERMB a programy operacyjne.....	13
6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB.....	22
7. Wnioski.....	33

Warszawa, 22 czerwca 2020 r.

¹ Zgodnie z par. 6 pkt. 5 Regulaminu Pracy Zespołu roboczego do spraw koordynacji wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce z 18.11.2011 r. Narodowy Koordynator ds. SUERMB sporządza projekt rocznego sprawozdania z prac Zespołu dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich.

1. Streszczenie

Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (**SUERMB**) jest pierwszą strategią makroregionalną UE utworzoną w 2009 r. Realizują ją kraje nadbałtyckie UE: Polska, Szwecja, Dania, Finlandia, Litwa, Łotwa, Estonia oraz północne kraje związkowe Niemiec. Istotą SUERMB jest zacieśnienie współpracy w regionie poprzez realizację 3 głównych celów: ochrony morza, zwiększania połączeń w regionie oraz poziomu jego dobrobytu. Od czerwca 2015 r. realizowane są one w ramach 13 Obszarów Tematycznych (Policy Areas) i 4 Działań Horyzontalnych (Horizontal Actions).

Współpraca odbywa się na wielu poziomach: rządowym, regionalnym i lokalnym, z udziałem świata nauki, ośrodków badawczych, akademickich, regionalnych struktur współpracy, programów operacyjnych, a także sektora prywatnego.

Na rok 2019 przypadła 10. rocznica utworzenia Strategii, w Polsce odbyło się także jubileuszowe Doroczne Forum SUERMB, a polskie MSZ przygotowało publikację rocznicową. Rok ten był również niezwykle ważny ze względu na toczący się proces rewizji Planu Działania, dokumentu bazowego Strategii². Celem prac nad uaktualnieniem Planu Działania było m.in. dostosowanie go do nowego okresu programowania 2021-2027 oraz zaktualizowanie części celów i wskaźników, odwołujących się do poszczególnych obszarów.

W pierwszej połowie roku prezydencję w gronie Narodowych Koordynatorów sprawowała Dania, od lipca 2019 roczny cykl przewodnictwa przejęła Finlandia.

Rolę Narodowego Koordynatora w Polsce pełni przedstawicielka Departamentu Polityki Europejskiej MSZ.

Polskie instytucje szczebla centralnego są współkoordynatorami trzech Obszarów Tematycznych SUERMB (Biogeny – Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej; Innowacje – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Kultura – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego).

W 2019 r. polskie instytucje różnych szczebli były zaangażowane w 88 na 101 projektów flagowych SUERMB jako partner lub partner stowarzyszony, w tym były liderem (lub współliderem) w 9 projektach.

Z perspektywy koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce w 2019 r. kluczową kwestią były przygotowania do organizacji 10. Dorocznego Forum SUERMB, które odbyło się 12-13 czerwca 2019 r. w Gdańsku.

² Plan Działania SUERMB: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan>

2. Rozwój SUERMB w roku 2019

Nowe projekty flagowe

W 2019 r. Narodowi Koordynatorzy zaakceptowali włączenie do Planu Działania nowych projektów flagowych, w tym m.in.:

W ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczna Żegluga (PA Safe):

- STM BALT SAFE 2019-2021 - Contributing to increased safety of navigation in the Baltic Sea by providing Sea Traffic Management enabled maritime services to the tanker traffic in the Baltic.

W ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo Cywilne (PA Secure):

- CASCADE - Community Safety Action for Supporting Climate Adaptation and Development.
- ResQU2 - Increasing Emergency Preparedness

W ramach Działania Horyzontalnego Planowanie Przestrzenne (HA Spatial Planning):

- MARA - Mobility and Accessibility in Rural Areas – New approaches for developing mobility concepts in remote areas.

W ramach Obszaru Tematycznego Biogospodarka (PA Bioeconomy):

- SuMaNu - Sustainable Manure and Nutrient Management for Reduction of Nutrient Loss in the Baltic Sea Region.

W ramach Obszaru Tematycznego Transport (PA Transport):

- COMBINE – Strengthening combined transport in the Baltic Sea Region.

Wszystkie powyższe projekty posiadają polskich partnerów.

II Sprawozdanie KE z realizacji strategii makroregionalnych UE (29.01.2019)

Sprawozdanie, opublikowane przez Komisję Europejską 29.01.2019 r., stanowi kolejny przegląd funkcjonowania strategii makroregionalnych UE. Została w nim dokonana ocena realizacji czterech strategii makroregionalnych, a także przedstawiono możliwe zmiany kierunków rozwoju i aktualizacje strategii w świetle projektów rozporządzeń na okres po 2020 r. oraz negocjacji dot. przyszłych ram finansowych. Sprawozdanie jest dostępne na stronie Komisji Europejskiej³.

Stanowisko Rządu RP ws. raportu KE zostało omówione w części 4. niniejszego Sprawozdania (rozdział: Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce).

Rewizja Planu Działania SUERMB

Rewizję Planu Działania, podstawowego dokumentu definiującego Strategię UE dla regionu Morza Bałtyckiego, zainicjowano we wrześniu 2018 r. podczas przewodnictwa Danii w gronie Narodowych Koordynatorów. Była ona kontynuowana podczas całego przewodnictwa Finlandii (lipiec 2019 – czerwiec 2020 r.).

Decyzja o rewizji została podyktowana potrzebą dostosowania dokumentu do nowego okresu programowania 2021-2027 oraz zaktualizowania części celów i wskaźników, odnoszących się do poszczególnych obszarów.

Działania podjęte na przestrzeni 2019 roku objęły przede wszystkim konsultacje na linii Narodowi Koordynatorzy – Komisja Europejska – Koordynatorzy Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych w oparciu o dwa raporty, przygotowane przez konsultanta Komisji Europejskiej⁴. Raporty odnosiły się do dwóch warstw funkcjonowania Strategii: tematycznej (za którą odpowiadają Koordynatorzy Obszarów

³ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2019/second-report-on-the-implementation-of-eu-macro-regional-strategies

⁴ COWI, Pani Bettina Rafaelsen.

Tematycznych i Działań Horyzontalnych) oraz zarządzania (głównie w gestii Narodowych Koordynatorów i KE).

Dyskusje prowadzone w gronie Narodowych Koordynatorów w roku 2019 nie wskazywały na znaczące zmiany w zakresie struktury czy zarządzania Strategią. Planowana był konsolidacja mechanizmów zarządczych, ujednolicenie terminologii oraz aktualizacja celów częściowych, tak aby odzwierciedlały rzeczywistą aktywność w 13 Obszarach Tematycznych i 4 Działaniach Horyzontalnych SUERMB. Dążono do znacznego skrócenia i uproszczenia treści Planu Działania.

Zarówno dynamika, jak i kierunek dalszych prac nad rewizją zostały nieco skorygowane podczas przewodnictwa Finlandii w gronie Narodowych Koordynatorów (II połowa 2019 r.).

Przyjęcie Konkluzji Rady w sprawie realizacji strategii makroregionalnych UE (21.05.2019)

Na posiedzeniu Rady do Spraw Ogólnych (GAC) w dniu 21 maja 2019 r. przyjęto Konkluzje Rady w sprawie realizacji strategii makroregionalnych UE⁵.

Prace nad tekstem toczyły się w ramach spotkań Grupy Przyjaciół Prezydencji ds. strategii makroregionalnych (Friends of Presidency) w dniach 20 i 28 marca oraz 3 maja 2019 r. Podjęcie prac nad konkluzjami było następstwem opublikowania w styczniu 2019 r. II Sprawozdania KE z realizacji strategii makroregionalnych UE.

W Konkluzjach odnotowano, że strategii makroregionalne powinny nadal być realizowane w sposób ukierunkowany na cele i wyniki, który będzie miał wyraźną europejską wartość dodaną i zdefiniowane rezultaty, oraz że należy zapewnić regularne monitorowanie. Wzywa się do optymalnego wykorzystywania istniejących zasobów finansowych, lepszego wykorzystywania istniejących instytucji i skuteczniejszego wdrażania istniejących przepisów w oparciu o zasadę, zgodnie z którą nie należy tworzyć żadnych nowych unijnych przepisów, instytucji czy funduszy (zasada 3 x NIE).

Podkreślono znaczenie dalszego wykorzystywania makroregionalnych strategii jako ram służących propagowaniu bardziej spójnego i synergicznego wdrażania unijnych polityk, programów i funduszy takich jak: polityka spójności, polityka rozwoju obszarów wiejskich, polityka przedakcesyjna, polityka sąsiedztwa i innych unijnych polityk sektorowych, a także wdrażania krajowych i regionalnych programów i funduszy, w tym funduszy prywatnych oraz wspólnych projektów, mających istotne skutki makroregionalne i przynoszących wymierne rezultaty.

Wezwano także państwa członkowskie i regiony do tego, aby uwzględniały priorytety strategii makroregionalnych przy planowaniu i wdrażaniu odpowiednich programów na okres po 2020 r. Zachęca się główne podmioty odpowiedzialne za realizację strategii makroregionalnych do lepszego wykorzystywania programów zarządzanych bezpośrednio lub pośrednio przez Komisję.

Konkluzje wzywają Komisję, aby nadal odgrywała wiodącą rolę w strategicznej koordynacji strategii makroregionalnych i aby bardziej zwiększała zaangażowanie swoich służb.

Ponadto uznano znaczenie włączania państw sąsiadujących z UE w prowadzone w ramach strategii działania. W tym kontekście Rada poparła włączenie Republiki Macedonii Północnej do Strategii UE na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego.

Komunikacja

Wsparciem w zakresie komunikacji SUERMB zajmuje się zainicjowany w 2016 r. projekt *Let's Communicate*. Jest on finansowany z Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego. Liderem projektu jest Centrum Balticum z Finlandii. W projekcie uczestniczą partnerzy z Polski (Stowarzyszenie Pomorskie w UE - SPUE), Litwy, Norwegii i Łotwy.

⁵ Council conclusions on the implementation of EU macro-regional strategies (21.05.2019): https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/council_conclusions_17052019.pdf

W II półroczu 2019 r. oficjalnie zaczęła się druga faza projektu *Let's Communicate*, w którym SPUE tworzyło i pozyskiwało treści na stronę SUERMB oraz przygotowywało artykuły eksperckie dotyczące Strategii.

30 października 2019 r. przypadła 10. rocznica zainicjowania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. W związku z tym w dniach 21-30 października realizowana była kampania w mediach społecznościowych, opracowana przez *Let's Communicate*. Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP włączyło się w kampanię jubileuszową, inicjując aktywność na mediach społecznościowych resortu, opatrzoną hasłem #EUSBSR10YEARS.

W związku z 10. jubileuszem istnienia SUERMB, MSZ RP wydało także publikację podsumowującą 10 lat wdrażania Strategii: *„Better together. 10 years of the EU Strategy for the Baltic Sea Region”* oraz zorganizowało także Międzynarodowy konkurs na plakat pt. „Baltic Poster Contest 2019. Reduce, reuse, rethink!”. Prezentacja efektów obu działań miała miejsce podczas 10. Dorocznego Forum SUERMB w Gdańsku.

10. Doroczne Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (Gdańsk, 12-13.06.2019)

Forum odbyło się w dniach 12-13.06.2019 r. w Filharmonii Bałtyckiej w Gdańsku⁶. Forum jest najważniejszym wydarzeniem, gromadzącym podmioty zaangażowane we współpracę regionalną w obszarze Morza Bałtyckiego. Odbywa się rotacyjnie w państwach członkowskich Strategii.

Organizatorami dziesiątej edycji Forum był Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, organizacja regionalna Baltic Sea States Subregional Co-operation (BSSSC) pod przewodnictwem Norwegii oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, we współpracy z Komisją Europejską.

Tematem przewodnim Forum była gospodarka obiegu zamkniętego (GOZ) w kontekście wyzwań środowiskowych i demograficznych. W ramach wydarzenia zaaranżowano 5 sesji plenarnych oraz 19 seminariów równoległych. Otwarcia w zastępstwie Premiera M. Morawieckiego dokonał Pan Marcin Ociepa, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii; ponadto Pan Mieczysław Struk, Marszałek Województwa Pomorskiego; Pani Elżbieta Bieńkowska, Komisarz ds. rynku wewnętrznego, przemysłu i przedsiębiorczości oraz Pan Roger Ryberg, Przewodniczący BSSSC. Ambasador Estonii M. Roger odczytał przekaz od Premiera J. Ratasa.

W Forum wzięło udział ok. 770 osób, reprezentujących 29 państw⁷. Kanwę do dyskusji podczas sesji plenarnych stanowiły m.in. trzy raporty tematyczne, zlecone przez organizatorów wydarzenia. Jednym z nich była publikacja jubileuszowa MSZ RP *„Better together. 10 years of the EU Strategy for the Baltic Sea Region”*, podsumowująca 10 lat wdrażania pierwszej strategii makroregionalnej UE z perspektywy jej interesariuszy.⁸

Przeważające głosy w dyskusjach panelowych wskazywały na potrzebę pilnego wdrożenia rozwiązań z zakresu GOZ w obliczu zmniejszających się zasobów surowcowych, problemów z efektywnym zagospodarowaniem odpadów oraz zwiększającej się emisji, wynikającej ze wzrastającej konsumpcji.

⁶ Główni organizatorzy Forum (Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego) otrzymali dofinansowanie z unijnego programu operacyjnego Interreg Region Morza Bałtyckiego w wysokości 255 000 EUR. Pozostałe wydatki zostały pokryte ze środków własnych wszystkich organizatorów.

⁷ Najwięcej uczestników pochodziło kolejno z Polski, Finlandii, Szwecji i Niemiec. Najliczebniejszą grupę stanowili przedstawiciele administracji regionalnej (16%), ośrodków naukowych (15%), administracji rządowej (14%), NGOs (9%), biznesu (8%). Według ankiety (na podstawie 139 odpowiedzi), 61% osób po raz pierwszy wzięło udział w Forum SUE RMB.

⁸ Ponadto na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Woj. Pomorskiego powstał raport *“No time to waste. Unlocking the circular potential of the Baltic Sea Region”*, analizujący perspektywę i wyzwania związane z wdrożeniem modelu gospodarki obiegu zamkniętego w regionie Morza Bałtyckiego; natomiast na zlecenie BSSSC raport *“Circular Baltic 2030 - Circular Economy in the Baltic Sea Region and Beyond”*, zawierający 28 przykładów najlepszych praktyk w zakresie zastosowania modelu gospodarki obiegu zamkniętego.

Raporty, nagrania sesji plenarnych oraz podsumowania seminariów dostępne są na stronie: <https://strategyforum2019.pomorskie.eu>

Przedstawiciel polskiego rządu, Pan Minister M. Ociepa, wskazał na działania Polski w kierunku transformacji gospodarki w kierunku obiegu zamkniętego, w tym na plany przyjęcia krajowej Mapy Drogowej w tym zakresie. Odniósł się także do dorobku dziesięciu lat wdrażania SUE RMB oraz wartości dodanej ze współpracy w ujęciu makroregionalnym.

W ramach działań z zakresu dyplomacji publicznej, MSZ RP zorganizowało Międzynarodowy Konkurs na Plakat Bałtycki, w którym wzięło udział ponad 100 młodych artystów z regionu. Ceremonia wręczenia nagród zwycięzcom miała miejsce podczas sesji inauguracyjnej Forum. Ponadto na marginesie Forum miał miejsce Bałtycki Obóz Młodzieżowy (Gdańsk, 8-11 czerwca), zorganizowany przez BSSSC, w którym uczestniczyło ponad 100 osób z regionu. Jego celem było włączenie młodzieży w realizację celów SUERMB, kształtowanie postaw proekologicznych i prospołecznych, a także wzmocnienie tożsamości bałtyckiego regionu.

Nowym elementem w stosunku do dotychczasowych Forów była silniejsza koncentracja na jednym, konkretnym temacie (GOZ). Wyraźne było także zaakcentowanie aspektów społecznych i demograficznych (z jednej strony nacisk na debaty dot. przeciwdziałania negatywnym konsekwencjom starzenia się populacji; z drugiej aktywizacja ludzi młodych). Powyższa tematyka została uwzględniona w 19 sesjach równoległych.

Decyzja ws. organizacji 11. Dorocznego Forum SUERMB

W wyniku decyzji podjętej przez Narodowych Koordynatorów w trybie pisemnym (procedura konsultacji w dniach 2-4 lipca 2019 r.), organizacja kolejnej edycji Dorocznego Forum Strategii została przydzielona Finlandii (Miasto Turku) w związku z wycofaniem się Danii z organizacji wydarzenia w roku 2020. Miasto Turku jako jedyny aplikant złożyło wniosek w ramach konkursu na gospodarza 11. Forum.

Działalność sieci współpracy Instytucji Zarządzających w ramach poszczególnych funduszy

W 2019 r. funkcjonowały 4 sieci w ramach:

- Europejskiego Funduszu Społecznego (*Baltic Sea Network - European Social Fund*);
- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (*European Regional Development Fund Managing Authorities' Network – ERDF MA Network*);
- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich EFRROW (*Baltic Sea Network European Agricultural Fund for Rural Development*);
- Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (*European Maritime and Fisheries Fund*).

Spotkania nieformalnej Sieci Współpracy Państw Bałtyckich w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego (BSN-ESF)

BSN-ESF powstało w 2011 r. z inicjatywy Szwedzkiej Rady EFS w celu wzmocnienia współpracy ponadnarodowej pomiędzy Instytucjami Zarządzającymi, Pośredniczącymi i Wdrażającymi EFS w basenie Morza Bałtyckiego. Członkami Sieci są Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Polska, Szwecja, Wyspy Alandzkie i niemiecki kraj związkowy Hamburg. Wśród najważniejszych obszarów współpracy znajdują się: zatrudnienie młodych, włączenie społeczne i uczenie się przez całe życie.

Spotkania Sieci Współpracy Państw Bałtyckich w 2019 r. zostały zorganizowane czterokrotnie. Pierwsze z nich odbyło się 26 marca w Brukseli. Spotkanie zostało poświęcone omówieniu postępów we wdrażaniu Strategii oraz planowaniu dalszych działań ukierunkowanych na zacieśnienie współpracy. Kolejne spotkanie odbyło się w Brukseli w dniach 23-24 września. Omówiono wówczas zasady działania projektów flagowych oraz sposoby ich implementacji. Poruszono również temat związany z koordynacją konkursów w ramach Sieci oraz zasad realizowania projektów w partnerstwie ponadnarodowym. Trzecie spotkanie, które odbyło się w dniach 7-8 listopada w Tampere dotyczyło prezentacji Pirkanmaa Region i miasta Tampere, które realizują projekty współpracy ponadnarodowej. Podczas dwudniowego spotkania wszyscy partnerzy zaktualizowali również informacje na temat realizacji i stanu wdrażania strategii w poszczególnych państwach. Ostatnie spotkanie w 2019 r. odbyło się w dniach 9-10 grudnia w Rydze. Jego uczestnicy w głównej mierze skupili się na przyszłym okresie programowania. Spotkanie dotyczyło organizacji współpracy w ramach sieci w przyszłości oraz ról jakie powinny odegrać poszczególne instytucje zaangażowane we wdrażanie Funduszy Europejskich w państwach członkowskich. Dodatkowo przedstawiciel Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej wziął udział w spotkaniu zorganizowanym 14 czerwca w Gdańsku przy okazji organizacji 10. Dorocznego Forum SUERMB. Tematem spotkania była dyskusja nad roboczą wersją planu działania Sieci w zakresie edukacji.

Spotkania nieformalnej Sieci Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF MA Network)

Sieć została utworzona w 2015 r. Jej członkami są Estonia, Finlandia, Łotwa, Litwa, Polska, Szwecja oraz niemiecki kraj związkowy Brandenburgia. W 2019 r. odbyły się trzy spotkania ERDF MA Network (26 marca – Bruksela, 23 września – Bruksela, 9-10 grudnia – Ryga).

3. Spotkania z udziałem Narodowych Koordynatorów (NK) Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego

Spotkanie Grupy Wysokiego Szczebla ds. strategii makroregionalnych UE, Bruksela, 22.02.2019

22 lutego w Brukseli odbyło się posiedzenie Grupy Wysokiego Szczebla (HLG) ds. strategii makroregionalnych. W jego trakcie omówiono stan wdrażania unijnych strategii makroregionalnych oraz report Komisji Europejskiej w tej sprawie.

W skład HLG wchodzi przedstawiciele wszystkich państw członkowskich UE i pozaunijnych państw członkowskich pozostałych strategii makroregionalnych. Spotkania HLG odbywają się raz w roku.

Spotkanie NK w Kopenhadze, 15.05.2019

Podczas spotkania zaakceptowano 5 nowych projektów flagowych – wszystkie z udziałem polskich partnerów: CASCADE i ResQU2 (w ramach Policy Area Secure), MARA *“Mobility and Accessibility in Rural Areas – New approaches for developing mobility concepts in remote areas”* (w ramach Horizontal Action Spatial Planning), SuMaNu *“Sustainable Manure and Nutrient Management for Reduction of Nutrient Loss in the Baltic Sea Region”* (w ramach Policy Area Bioeconomy) i COMBINE (w ramach Policy Area Transport).

Polski Narodowy Koordynator przedstawił stan przygotowań do 10. Dorocznego Forum SUERMB w Gdańsku (12-13.06.2019 r.).

Po wycofaniu się Danii z organizacji Forum SUERMB w następnym roku, omówiono możliwości organizacji 11. Dorocznego Forum SUERMB w 2020 r. oraz poinformowano o otwarciu naboru na sfinansowanie tego projektu w ramach Interreg Region Morza Bałtyckiego.

Omówiono dokument analityczny przygotowany przez COWI na zlecenie Komisji Europejskiej, obejmujący tematyczne aspekty rewizji SUERMB. Autorka raportu, po przeprowadzeniu szeregu wywiadów i rozmów, a także po przeanalizowaniu dokumentów strategicznych dotyczących regionu, przedstawiła w nim możliwe zmiany celów głównych i szczegółowych SUERMB (objectives i sub-objectives) z uwzględnieniem wyzwań globalnych i odniesień do Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs).

Spotkanie NK w Gdańsku, 14.06.2019

Głównym tematem rozmów NK była rewizja Planu Działania SUERMB. Niezależny konsultant Komisji Europejskiej przedstawił raport nt. priorytetów i rekomendacji dotyczących rewizji w obszarze zarządzania SUE RMB. Wskazano w nim na potrzebę: jasnego zdefiniowania roli i mandatu komitetów sterujących⁹ w nowym Planie Działania, aktywizacji uczestnictwa poszczególnych państw w spotkaniach komitetów, poprawy działań komunikacyjnych służących promocji dotychczasowego dorobku SUERMB oraz bieżących działań w ramach poszczególnych obszarów tematycznych.

Jednym z głównych postulatów NK, wyrażonych w trakcie spotkania, była potrzeba skrócenia i uproszczenia Planu Działania, co miałyby znaczenie także w kontekście komunikowania zewnętrznym odbiorcom działań w ramach Strategii.

Ponadto NK reprezentujący Polskę dokonał podsumowania 10. Dorocznego Forum SUERMB. Uzgodniono także, że decyzja ws. poparcia NK dla propozycji kolejnego gospodarza Dorocznego Forum SUERMB powinna zostać podjęta w połowie lipca br.

Spotkanie NK w Helsinkach, 13.09.2019

Fińska przewodnicząca w grupie Narodowych Koordynatorów SUERMB zaprezentowała program prezydencji na okres lipiec 2019 – czerwiec 2020. Jako główny jego element wskazano na wsparcie Komisji Europejskiej i pozostałych państw członkowskich w przeprowadzeniu rewizji Planu Działania Strategii, poprawienie zarządzania komunikacją SUERMB oraz eksplorację możliwości wygenerowania poszerzonego wsparcia technicznego dla NK (quasi sekretariat).

Podczas spotkania NK zaakceptowali także nowy projekt flagowy STM BALT SAFE 2019-2021 w ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczna Żegluga. Jego celem jest wzmacnianie bezpieczeństwa nawigacji po Morzu Bałtyckim. Jednym z partnerów projektu jest Urząd Morski w Szczecinie.

W zakresie rewizji Planu Działania przedstawiono harmonogram prac do końca 2019 r., w którym znalazły się m.in. konsultacje z koordynatorami obszarów tematycznych i działań horyzontalnych.

Spotkanie NK w Helsinkach, 27.11.2019

Głównym tematem spotkania była rewizja Planu Działania SUERMB, która toczy się na dwóch poziomach – zarządzania oraz tematycznym (*governance and thematic review*), przy czym w pierwszym obszarze wiodącą rolę mają Narodowi Koordynatorzy i Komisja Europejska, natomiast przy części tematycznej - Koordynatorzy Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych we współpracy z odpowiednimi resortami z krajów objętych SUERMB.

Przedstawiono propozycje zmian w zakresie zarządzania:

- Uproszczenie struktury zarządzania SUERMB poprzez klarowne wyodrębnienie trzech poziomów: 1. Monitoring i ogólna koordynacja SUERMB (Narodowi Koordynatorzy, z wyraźną rolą prezydencji; Komisja Europejska); 2. Koordynacja na poziomie Obszarów Tematycznych/Działań Horyzontalnych; 3. Wdrażanie (projekty/procesy flagowe).
- Punkty Kontaktowe w ministerstwach krajowych (tzw. Focal Points) stałyby się automatycznie przedstawicielami danego państwa w komitetach/grupach sterujących dla danych Obszarów Tematycznych/Działań Horyzontalnych.
- Komisja Europejska w roli obserwatora.
- Przedstawiciele Grupy Wysokiego Szczebla (High Level Group), państwa członkowskie i Narodowi Koordynatorzy jako jedno gremium – *executive board*, odgrywałyby kluczową rolę w wyznaczaniu strategicznych kierunków SUERMB, koordynacji i monitorowaniu jej rezultatów (spotkania urzędników wysokiego szczebla/ew. szczebla politycznego co najmniej 2 razy w roku).

⁹ W ramach każdego z 13 obszarów tematycznych i 4 działań horyzontalnych SUERMB, działają komitety sterujące/grupy robocze, w których powinny być reprezentowane wszystkie państwa członkowskie SUERMB.

- Poprawa działań komunikacyjnych (opracowanie strategii komunikacyjnej, większy nacisk na komunikowanie działań Obszarów Tematycznych/Działów Horyzontalnych).
- Redakcyjne uproszczenie i znaczące skrócenie Planu Działania.

Najważniejsze elementy stanowisk Narodowych Koordynatorów:

- Większość opowiedziała się za pozostawieniem dotychczasowej (silniejszej) roli koordynacyjnej Komisji Europejskiej.
- Warto ujednolicić nazwy poszczególnych interesariuszy w obrębie wszystkich czterech istniejących strategii makroregionalnych^[5].
- Należy rozważyć przejęcie zadań dot. komunikacji przez Działanie Horyzontalne „Zdolności” (HA Capacity) bądź rozważyć zasadniczą rewizję dotychczasowej formuły^[6].

Przedstawicielka Wspólnego Sekretariatu programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR) wskazała na potrzebę wzmocnienia kontroli jakości oraz zasadności projektów na poziomie państw członkowskich/NK. Poinformowała o zaplanowanym na 5.02.2020 r. w Rydze spotkaniu Wspólnego Komitetu Programującego IBSR i Narodowych Koordynatorów ds. SUERMB. Przypomniała, że wsparcie finansowe IBSR dla SUERMB wynosi 13,2 mln euro, w tym m.in. 2 mln euro na Seed Money (instrument wspierający fazę przygotowania projektów), 9 mln euro na wsparcie Koordynatorów Obszarów Tematycznych/Działów Horyzontalnych, 1,3 mln euro na Doroczne Fora SUERMB oraz 0,7 mln euro na projekt *Let's Communicate*.

Autumn Meeting, Helsinki, 27-28.11.2019

Na marginesie spotkania NK w Helsinkach odbyło się dorocznym spotkanie Narodowych Koordynatorów oraz Koordynatorów Obszarów Tematycznych i Działów Horyzontalnych SUERMB (tzw. Autumn Meeting). Jego organizatorem byli koordynatorzy Działania Horyzontalnego „Zdolności”. Uczestnicy wzięli udział w warsztatach nt. wzmacniania efektów wdrażania SUERMB i komunikacji. Przedstawiciele organizatorów przyszłorocznego 11. Forum SUERMB w Turku (Miasto Turku, Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego, w zakresie *Networking Village* - Działania Horyzontalne „Zdolności” oraz Komisja Europejska), przedstawili wstępne założenia programu wydarzenia pn. *„Our Region, Our Future – Towards a Decade of Innovation and Sustainability”* (sesja otwierająca/ zamykająca, multidyscyplinarne warsztaty tematyczne; odniesienie do wszystkich trzech celów tematycznych SUERMB). Forum zaplanowano na 16-17.06.2020 r.

Udział NK w konferencji „Clean and Global North”, Helsinki, 29.11.2019

Na marginesie spotkania Narodowych Koordynatorów oraz Autumn Meeting, fińska prezydencja zorganizowała konferencję „Clean and Global North” nt. wyzwań w obszarze zmian klimatu i dostępności infrastrukturalnej obszaru Arktyki.

Przemówienie inauguracyjne wygłosił Premier Finlandii Antti Rinne, podkreślając zaangażowanie państw nordyckich na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów arktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia lokalnej ludności. Poinformował o planach Finlandii w zakresie osiągnięcia neutralności węglowej do roku 2035. Wskazał na potrzebę przedłużenia sieci transportowej TEN-T na Daleką Północ. Podkreślił wkład Wymiaru Północnego (WP) na rzecz rozwoju i bezpieczeństwa w Europie Północnej. Jako przykład konkretnych rezultatów wskazał na budowę oczyszczalni ścieków w Brześciu, Królewcu i Sankt Petersburgu w ramach Partnerstwa ds. Środowiska WP. W przekazie video b. komisarz ds. środowiska i gospodarki morskiej Karmenu Vella podkreślił wagę działań na rzecz klimatu dla nowej KE, co odzwierciedla propozycja nowego budżetu UE. Segolene Royale, francuska ambasador ds. Arktyki i Antarktyki przedstawiła alarmujące dane dot. ocieplenia klimatu w obszarze Arktyki oraz jego następstwa dla destabilizacji równowagi klimatyczno – pogodowej na Ziemi. Wskazała na zaangażowanie Paryża na rzecz działań adaptacyjnych i mitygacyjnych. Rosyjski minister ds. zasobów naturalnych i środowiska Dymitrij Kobyłkin podkreślił, że sytuacja polityczna nie powinna rzutować na współpracę międzynarodową na rzecz ochrony środowiska. Brak zaufania między partnerami, wyścig zbrojeń i unijne sankcje przeszkadzają wg Kobyłkina w realizacji ambitnych zadań w tym obszarze. Zwrócił uwagę na rosyjski

^[5] Obok SUERMB istnieją strategię dla regionu Dunajskiego, Adriatycko – Jońskiego i Alpejskiego.

^[6] Zadania komunikacyjne są aktualnie realizowane przez projekt *Let's communicate*, którego liderem jest fińskie Centrum Balticum.

rządowy program „Ekologia”. Sekretarz hiszpańskiego Komitetu Polarnego Antonio Quesada zaznaczył, że zmiany klimatyczne w obrębie Arktyki wpływają także na sytuację w krajach południa Europy. W imieniu obserwatorów Rady Arktycznej podziękował dotychczasowej prezydencji (FI) za umożliwienie większego zaangażowania ze strony tychże państw w prace Rady. Islandzki minister spraw zagranicznych Gudlaugur Thór Thórdarson w przemówieniu zamykającym konferencję odniósł się do priorytetów sprawowanego aktualnie przez Islandię przewodnictwa w Radzie Arktycznej (zrównoważony rozwój w obszarze arktycznego ekosystemu morskiego, ochrona klimatu i zielone rozwiązania, dobrostan lokalnych społeczności oraz wzmocnienie Rady Arktycznej). Pozytywnie odniósł się do współpracy z państwami - obserwatorami RA, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zaangażowanymi we współpracę arktyczną.

Spotkanie ws. utworzenia Strategii Karpackiej, Warszawa, 27-28.02.2019

Narodowy Koordynator wziął udział w konsultacjach eksperckich zorganizowanych przez polskie Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju ws. potencjału rozszerzenia współpracy makroregionalnej UE na obszar Karpat. W konsultacjach wzięli udział przedstawiciele rumuńskiej administracji rządowej, w tym Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Środowiska, Ministerstwa Funduszy Europejskich, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i Administracji Publicznej oraz Agencji ds. Obszarów Górskich.

4. Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce

Stanowisko Rządu ws. Sprawozdania KE z realizacji strategii makroregionalnych UE z 29 stycznia 2019 r.

21 marca 2019 r. Komitet do Spraw Europejskich przyjął Stanowisko Rządu ws. Sprawozdania Komisji Europejskiej z realizacji strategii makroregionalnych UE z 29 stycznia 2019 r.

Stanowisko Rządu w głównej mierze odnosi się do możliwości zastosowania rekomendacji KE w odniesieniu do Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, w której uczestniczy Polska.

Zgodnie ze Stanowiskiem, Sprawozdanie stanowi dobry instrument do badania postępu wdrażania poszczególnych strategii makroregionalnych. Wskazano, że rozwój strategii makroregionalnych nie może być celem samym w sobie, a jedynie narzędziem, które pomaga w realizacji priorytetów współpracy w ramach danego regionu. Rząd RP z zadowoleniem przyjął fakt, że w kontekście wniosków na przyszłość dotychczasowe miejsce strategii makroregionalnych w architekturze finansowej UE zostało zachowane. Z zadowoleniem przyjęto fakt zwrócenia uwagi przez instytucje unijne na potrzebę zwiększenia dostępu do finansowania priorytetów strategii makroregionalnych i projektów realizowanych w ramach tych strategii.

W Stanowisku wskazano, że w kolejnych sprawozdaniach należałoby bardziej uwypuklić rolę Komisji Europejskiej we wdrażaniu strategii, a także odniesienie istniejących strategii do instrumentów zarządzanych centralnie. Podkreślono, że niezbędna jest znacząca i aktywna obecność Komisji Europejskiej wraz z zaangażowanymi odpowiednimi Dyrekcjami Generalnymi.

Ponadto odnotowano, że szczególna wartość koncepcji makroregionalnej przejawia się w mobilizowaniu i włączaniu do współpracy szerokiego wachlarza podmiotów i instytucji, takich jak jednostki centralne i regionalne, samorządy, świat nauki, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, zgodnie z zasadami zarządzania wielopoziomowego. Współpraca tych podmiotów na danym terytorium UE odbywa się wówczas w szerszych ramach strategii makroregionalnej, co dzięki ukierunkowanym działaniom tworzy masę krytyczną przyczyniającą się do poprawy wdrażania polityk europejskich w danym makroregionie, takich jak, między innymi, polityka spójności, polityka transportowa, polityka ochrony środowiska, polityka innowacyjności. Silny kontekst europejski jest tym czynnikiem, który wyróżnia strategie makroregionalne na tle dotychczasowej, tradycyjnej współpracy między regionami.

Ponadto w Stanowisku wskazano m.in. na brak wnikliwej analizy dotyczącej powiązań strategii makroregionalnych UE z programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w szczególności programów współpracy międzynarodowej oraz brak oceny porównawczej modeli zarządzania funkcjonujących obecnie w strategiach, pomimo zasygnalizowanej w *Sprawozdaniu* konieczności poprawy tego systemu

Przygotowania do organizacji 10. Forum SUE RMB w Polsce w 2019 r.

Głównym wyzwaniem w zakresie krajowej koordynacji wdrażania SUERMB w roku 2019 r. była kwestia przygotowania 10. Dorocznego Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (Gdańsk, 12-13 czerwca 2019 r.). Ministerstwo Spraw Zagranicznych, będące partnerem w realizacji tego wydarzenia, inspirowało i koordynowało dialog międzyresortowy dotyczący zakresu tematycznego Forum oraz udziału w nim przedstawicieli polskiego rządu.

Ponadto, w ramach prac konsorcjum głównych organizatorów wydarzenia (Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Baltic Sea States Subregional Co-operation, MSZ), przedstawiciel Narodowego Koordynatora uczestniczył każdorazowo w spotkaniach zespołu organizacyjnego, które odbywały się najczęściej w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku.

Wydanie publikacji jubileuszowej MSZ z okazji 10-lecia SUERMB

W związku z obchodzonym w 2019 r. 10. jubileuszem istnienia SUERMB, Ministerstwo Spraw Zagranicznych podjęło działania na rzecz przygotowania publikacji podsumowującej 10 lat wdrażania Strategii: „*Better together. 10 years of the EU Strategy for the Baltic Sea Region*”. Jej prezentacja miała miejsce podczas 10. Dorocznego Forum SUERMB w Gdańsku¹⁰.

Broszura zawiera przegląd kluczowych informacji nt. Strategii, jej historii oraz najważniejszych osiągnięć, przedstawiony z perspektywy koordynatorów Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych oraz Narodowych Koordynatorów. Częścią publikacji jest także analiza Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych dotycząca rezultatów wdrażania pierwszej makroregionalnej strategii UE na przestrzeni ostatniej dekady.

Organizacja Międzynarodowego Konkursu na Plakat Bałtycki

W ramach działań z zakresu dyplomacji publicznej towarzyszących 10. Dorocznemu Forum SUERMB w Gdańsku, Ministerstwo Spraw Zagranicznych zorganizowało Międzynarodowy konkurs na plakat pt. „Baltic Poster Contest 2019. Reduce, reuse, rethink!”. Konkurs skierowany został do osób w wieku 18-35 lat z państw członkowskich Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (tj. Danii, Estonii, Finlandii, Niemiec, Łotwy, Litwy, Polski, Szwecji) oraz Norwegii.

Głównym założeniem było odwołanie się w pracach konkursowych do tematyki 10. Dorocznego Forum. Komisja konkursowa przyznała 3 nagrody główne (2 prace z Polski i 1 z Finlandii) oraz 7 wyróżnień.

Wręczenie dyplomów laureatom i osobom wyróżnionym odbyło się podczas Forum w Gdańsku 12.06.2019 r. Prace zostały zaprezentowane w przestrzeni Filharmonii Bałtyckiej, gdzie odbyło się wydarzenie.

¹⁰ Link do publikacji: https://issuu.com/msz.gov.pl/docs/msz_190514_konferencja_internet_duz

Krajowa koordynacja procesu rewizji Planu Działania SUERMB

Krajowa koordynacja procesu rewizji planu Działania SUERMB odbywała się w ramach wymiany korespondencji prowadzonej przez Narodowego Koordynatora z członkami krajowej sieci interesariuszy Strategii oraz spotkań z członkami sieci w siedzibie MSZ.

20 listopada 2019 r. w MSZ odbyło się spotkanie koordynacyjne z udziałem przedstawicieli resortów i instytucji zaangażowanych we wdrażanie SUERMB, głównie Punktów Kontaktowych w ministerstwach (tzw. Focal Points), polskich Koordynatorów Obszarów Tematycznych (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej) oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Podczas spotkania wymieniono się bieżącymi informacjami nt. aktywności w ramach SUERMB oraz odniesiono się do najważniejszych wyzwań dotyczących przyszłości formatu, szczególnie w kontekście rewizji Planu Działania SUERMB oraz prac nad nowymi Wieloletnimi Ramami Finansowymi i nowym okresem programowania. Przedstawiciele MSZ zaprezentowali główne założenia polskiej polityki zagranicznej wobec regionu Morza Bałtyckiego, podkreślając znaczenie rozwoju współpracy regionalnej w duchu wykorzystania synergii pomiędzy istniejącymi formatami takimi jak m.in. SUERMB, Rada Państw Morza Bałtyckiego (RPMB) i Wymiar Północny.

Udział Narodowego Koordynatora w pracach Komitetu Konsultacyjnego do spraw Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego

W ramach prac Komitetu Konsultacyjnego do spraw Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR), koordynowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowy Koordynator brał udział w konsultacjach projektów zgłaszanych w poszczególnych fazach naboru w ramach IBSR oraz mechanizmu finansowania załączkowego (*seed money*).

Narodowy Koordynator uczestniczył także w nadzwyczajnym posiedzeniu Komitetu (19 grudnia 2019 r. w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej) z udziałem przedstawicieli strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, organizacji związkowych, pracodawców, reprezentantów organizacji międzybranżowych i sektorowych, przedstawicieli środowisk naukowych, euroregionów i organizacji związanych z ochroną środowiska.

5. SUERMB a programy operacyjne

Krajowe programy operacyjne

Program Operacyjny Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020 (POWER)

POWER 2014-2020 jest bezpośrednio związany z takimi obszarami tematycznymi SUERMB jak: Edukacja, Zdrowie oraz Innowacje. W ramach IV osi priorytetowej POWER Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, realizowane są projekty dotyczące mobilności i współpracy ponadnarodowej. Projekty te mogą być realizowane z partnerami z państw UE z regionu Morza Bałtyckiego.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020 (POIR)

POIR jest instrumentem wspierającym m.in. realizację badań naukowych i innowacji, rozwój nauki i potencjału badawczego instytucji B+R i nieodłącznie z tym związaną współpracę przedsiębiorstw z sektorem B+R. Dzięki instrumentom wdrażanym w POIR możliwe jest również zwiększenie konkurencyjności ww. podmiotów, a także wykorzystywanie istniejącego już potencjału w dziedzinie badań, innowacji i działalności przedsiębiorstw.

Cele te są zbieżne z celem SUERMB „Zwiększenie dobrobytu” i podobnie jak SUERMB służą m.in. wzmocnieniu współpracy i aktywizowaniu szerokiego grona podmiotów, w tym ośrodków badawczych, akademickich oraz sektora przedsiębiorstw.

Na koniec 2019 r. liczba projektów pośrednio realizujących Strategię wyniosła 6299, a ich wartość pochodząca z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to 6 985,8 mln EUR¹¹.

Jednocześnie, w ramach POIR zakończono 1413 projektów o wartości 656,89 mln EUR. W ramach tych projektów osiągnięto dotychczas m.in. następujące efekty:

- 3 448 zatrudnionych osób we wspieranych przedsiębiorstwach,
- 227 wspartych przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia prac B+R,
- 350 wspartych przedsiębiorstw w zakresie wdrożenia wyników prac B+R,
- 451 wdrożonych wyników prac B+R,
- 114 wspartych laboratoriów badawczych.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ)

SUERMB ma wielowymiarowe znaczenie dla POLiŚ 2014-2020, przede wszystkim z uwagi na zbieżność tematyczną interwencji, konieczność koordynacji i promowanie współpracy w obszarach wspólnego zainteresowania oraz wymiar terytorialny, który do realizowanych działań programu wprowadza perspektywę makroregionalną i ponadnarodową. Integracja problemowa z POLiŚ 2014-2020 dotyczy wszystkich trzech celów tj. związanych z ochroną morza, poprawą dostępności regionu oraz zwiększeniem dobrobytu.

Do końca 2019 r. podpisano 1 267 umów o dofinansowanie projektów wykazujących związek z osiąganiem celów SUERMB o wartości 121,8 mld PLN i przyznanym wkładzie unijnym w wysokości 62,1 mld PLN. Realizują one działania we wszystkich dziewięciu inwestycyjnych osiach priorytetowych programu.

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego odgrywa znaczącą rolę w realizacji celów SUERMB, wspierając działania w obszarach innowacji, środowiska i transportu. Spośród 123 zatwierdzonych do końca 2019 r. regularnych projektów, 60 ma status projektów flagowych przyznany przez koordynatorów SUERMB. Dofinansowanie z programu dla projektów flagowych SUERMB wynosi 136,1 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Ponadto program przyczynia się do osiągania celów SUERMB, wspierając jej realizację pod względem technicznym (priorytet 4 - Zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej).

¹¹ Do wyliczenia danych finansowych w kwocie wyrażanej w EUR przyjęto kurs 1 EUR = 4,2567 PLN, tj. kurs EBC na styczeń 2020 r.

O dofinansowanie swoich zadań mogą ubiegać się koordynatorzy obszarów tematycznych (PACs) i koordynatorzy działań horyzontalnych (HACs). W dotychczasowych naborach Komitet Monitorujący programu zatwierdził 35 projektów tego typu o wartości 8,76 mln euro z EFRR.

Program dofinansowuje także działania informacyjno- komunikacyjne związane z wdrażaniem Strategii.

W styczniu 2019 r. zatwierdzono, a w maju 2019 r. zakontraktowano, drugą fazę projektu „Let’s Communicate the EUSBSR for the benefit of the Region”.

Program również wsparł finansowo organizację 10. Forum SUERMB, które odbyło się w czerwcu 2019 r. w Gdańsku. Wydarzenie zostało przygotowane przez Województwo Pomorskie we współpracy z organizacją Baltic Sea Subregional Co-operation oraz partnerami strategicznymi - Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP i Komisją Europejską. Hasłem forum było: „REDUCE, REUSE, RETHINK”.

W 2019 roku Komitet Monitorujący programu zatwierdził projekt zgłoszony przez Miasto Turku w Finlandii na organizację 11. Forum SUERMB.

Dodatkowo program wspiera fazę przygotowania dużych projektów wpisujących się w Plan Działań SUERMB, oferując dofinansowanie na działania mające na celu opracowanie wniosków do różnych programów i instrumentów dostępnych w Regionie Morza Bałtyckiego (priorytet 4, komponent „seed money”). W ocenę zgodności propozycji projektów z celami Strategii zaangażowani są koordynatorzy obszarów tematycznych/działania horyzontalnych (PAC/HAC) SUERMB. Dotychczas zrealizowano 23 projekty typu seed money. Wzięło w nich udział 11 polskich partnerów. Jednym z projektów - Watertour - zarządzało Województwo Kujawsko-Pomorskie. W 2019 r. rozpoczął się drugi i ostatni nabór na projekty typu seed money. W listopadzie 2019 r. Departament Współpracy Terytorialnej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej zorganizował seminarium informacyjne dla instytucji zainteresowanych tym naborem, z udziałem Narodowego Koordynatora SUERMB oraz przedstawicieli PAC: Innowacje, Kultura i Biogeny.

W 2019 r. rozpoczęto prace nad przygotowaniem nowej edycji programu. Powołano Wspólny Komitet Programujący współpracę transnarodową w regionie Morza Bałtyckiego po 2021 roku.

W listopadzie 2019 r. Komisja Europejska udostępniła tzw. orientation paper dla programu współpracy transnarodowej Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027. W grudniu 2019 r. Departament Współpracy Terytorialnej MFiPR zorganizował spotkanie Komitetu Konsultacyjnego ds. Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych, z udziałem Narodowego Koordynatora SUERMB, partnerów społeczno-ekonomicznych i ekspertów tematycznych, które było wstępem do konsultacji merytorycznej treści nowego programu.

Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020

Program Interreg Południowy Bałtyk realizuje działania wspierające rozwój makroregionu Morza Bałtyckiego. W wyniku sześciu naborów wniosków o dofinansowanie zakontraktowano 64 projekty regularne, które przyczyniają się do realizacji celów SUERMB.

Do końca 2019 r., w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk, realizowanych było 7 projektów o statusie projektu flagowego, które bezpośrednio wdrażają cele SUERMB:

- INTERCONNECT,
- BioBiGG - Bioeconomy in the South Baltic Area: Biomass-based Innovation and Green Growth,
- MORPHEUS - Model Areas for Removal of Pharmaceutical Substances in the South Baltic,
- BSTC – Baltic Sea Tourism Center – Sustainable development structures for ACTIVE TOURISM,
- InnoAquaTech - Cross-border development and transfer of innovative and sustainable aquaculture technologies in the South Baltic area,
- Attractive Hardwoods - Best practice in tourism development, marketing and sustainable management of Attractive Hardwoods,
- BBVET - Boosting Business Integration through joint VET Education.

W 2019 roku przedstawiciele Wspólnego Sekretariatu Programu zorganizowali seminarium wraz z panelem dyskusyjnym podczas 10. Forum Strategii Bałtyckiej w Gdańsku. Seminarium zatytułowane było: ‘Symbioza przemysłowa jako klucz do gospodarki o obiegu zamkniętym w regionie Morza Bałtyckiego’. Do udziału zaproszone zostały programy: EIS Polska-Rosja oraz Interreg Środkowy Bałtyk. Głównym celem seminarium było przedstawienie, w jaki sposób sieć różnorodnych organizacji publicznych i prywatnych może wspierać ekoinnowacje i długoterminową zmianę kultury, tworzyć i udostępniać wzajemnie opłacalne transakcje w celu usprawnienia procesów biznesowych i technicznych.

Podczas seminariów przedstawiciele partnerów dofinansowanych projektów wygłosili prezentacje na ich temat (projekty: „CAR - Creating Automotive Renewal”, „RBR - Reviving Baltic Resilience”, „NUTRINFLOW” oraz „WASTEMAN - Integrated Sustainable Waste Management Systems”) oraz brali udział w dyskusji panelowej. Prezentacje projektów zakończył prof. Jan Hupka, Kierownik Katedry Technologii Chemicznej Politechniki Gdańskiej z prezentacją projektu UBIS - Urban Baltic Industrial Symbiosis, finansowanego w ramach programu Południowy Bałtyk.

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 (POPW)

POPW przyczynia się do realizacji dwóch celów SUERMB:

Celu 2 - Poprawa połączeń w regionie.

Celu 3 - Wzrost dobrobytu.

Cele te realizowane są przez projekty I, II i III osi POPW wpływające na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości w makroregionie oraz poprawę dostępności drogowej i kolejowej Polski Wschodniej zarówno o charakterze wewnętrznym (w ramach poszczególnych regionów), jak i zewnętrznym (połączenia z głównymi centrami kraju i UE).

Do końca 2019 r. z beneficjentami POPW wykazującymi związek ich projektów z SUERMB podpisano umowy o wartości ok. 10,2 mld zł ogółem, w tym 6,8 mld zł środków EFRR.

Regionalne programy operacyjne (RPO)

Dolnośląskie (RPO WD)

Przedsięwzięcia wdrażane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, ze względu na położenie województwa dolnośląskiego w zlewni rzeki Odry, w sposób pośredni wspierają realizację celów SUERMB. Dla zapewnienia spójności z celami Strategii, Instytucja Zrządzająca RPO WD monitoruje projekty realizowane w ramach Programu, sklasyfikowane wg kategorii interwencji, które wpływają na poszczególne cele SUERMB.

W ramach RPO WD 2014-2020, łącznie do końca 2019 r. wdrażano 3250 projektów, które w sposób pośredni realizują cele SUERMB. Wartość dofinansowania projektów ze środków UE wyniosła 1 606 795 061,66 euro (6 839 644 538,96 zł)¹², tj. 71,12% alokacji Programu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. interwencja prowadzona w ramach RPO WD 2014-2020 przyczyniła się pośrednio do wdrażania następujących celów SUERMB:

Cel 1 *Ocalenie morza*

Realizowano 37 projektów na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 41 120 508,08 euro (175 037 666,75 zł), w zakresie obszarów:

- ✓ *Czysta woda w morzu*
- ✓ *Bogata i zdrowa dzika fauna i flora*

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 4 Środowisko i zasoby.

Cel 2 *Rozwój połączeń w regionie*

Realizowano 159 projektów na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 470 226 357,07 euro (2 001 612 534,12 zł), w zakresie obszarów:

- ✓ *Dobre warunki transportowe*

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna, Osi 5 Transport, Osi 6 Infrastruktura społeczna (rewitalizacja obszarów w zakresie tworzenia lokalnej sieci drogowej).

- ✓ *Wiarygodne rynki energii*

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna.

Cel 3 *Zwiększenie dobrobytu*

Realizowano 3 054 projekty na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 1 095 448 196,51 euro (4 662 994 338,09 zł), w zakresie obszarów:

- ✓ *Konkurencyjność na rynku globalnym*

¹² *do przeliczeń zastosowano kurs EBC z dn. 31.12.2019 r., tj. 1 euro = 4,2567 zł.

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 3 Gospodarka niskoemisyjna oraz Osi 4 Środowisko i zasoby.

✓ *Jednolity rynek*

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 6 Infrastruktura społeczna oraz Osi 7 Infrastruktura edukacyjna.

✓ *Zmiany klimatu*

Projekty realizowane w ramach Osi Priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna oraz Osi 4 Środowisko i zasoby.

✓ *Strategia „Europa 2020”*

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne oraz Osi 8 Rynek pracy, Osi 9 Włączenie społeczne, Osi 10 Edukacja.

Kujawsko-Pomorskie (RPO WK-P)

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 zaplanowano prowadzenie działań wspierających inicjatywy realizujące SUERMB, m.in. poprzez organizowanie konkursów ukierunkowanych na tego rodzaju projekty, ich dodatkowe punktowanie w trakcie przeprowadzanej oceny w oparciu o zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPO WK-P 2014-2020 kryteria wyboru projektów, preferujące inicjatywy związane z SUERMB. We wnioskach o dofinansowanie projektów składanych w ramach RPO WK-P istnieje możliwość wskazania komplementarności z dokumentami strategicznymi, w tym ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W 2019 roku przeprowadzony został 1 nabór pozakonkursowy dla priorytetu inwestycyjnego 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturalnego (działanie 4.4 Ochrona i rozwój zasobów kultury schemat: imprezy kulturalne – edycja 2019), w którym zgodnie z przyjętymi przez Komitet Monitorujący RPO WK-P na lata 2014-2020 kryteriami, wymagane było powiązanie zaplanowanych do realizacji działań z SUERMB (w odniesieniu do Obszaru Tematycznego Kultura).

Lubelskie (RPO WL)

Konstrukcja RPO WL na lata 2014-2020 zakłada znaczną spójność z celami, obszarami tematycznymi oraz działaniami horyzontalnymi SUERMB. Działania podejmowane w ramach 1-13 Osi Priorytetowych RPO WL są spójne z założeniami Strategii, jednak, ze względu na położenie geograficzne województwa lubelskiego, Program wpisuje się jedynie pośrednio w zagadnienia priorytetowe określone w Planie Działania SUERMB.

Obszary priorytetowe SUERMB realizowane w działaniach RPO WL na lata 2014-2020 zostały uznane za wpisujące się w cele SUERMB na podstawie zestawienia kategorii interwencji opracowanego przez resort właściwy ds. rozwoju regionalnego.

Do 31 grudnia 2019 r. w ramach kategorii interwencji realizujących cele SUERMB podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 1 612 174 649,12 EUR (6 862 543 828,92 PLN), w tym:

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 1 169 935 618,21 EUR (4 980 064 946,05 PLN);

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 442 239 030,91 EUR (1 882 478 882,87 PLN)¹³.

Ponadto, w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie funkcjonuje Regionalny Punkt kontaktowy ds. SUERMB, w ramach którego prowadzona jest działalność promocyjno-informacyjna na temat SUERMB m.in. po przez stronę internetową Urzędu (<https://www.lubelskie.pl/kategoria/aktualnosci-fundusze-europejskie/>).

¹³ Do przeliczenia kwot wykorzystano kurs stosowany do sprawozdania rocznego z realizacji programu operacyjnego w 2019 r., tj. 1 EUR = 4,2567 PLN.

Lubuskie (RPO-L2020)

Ze względu na charakter i położenie województwa lubuskiego, wdrażanie RPO-L2020 realizuje założenia SUERMB w sposób pośredni, w szczególności w zakresie ochrony środowiska, wsparcia przedsiębiorczości i wzmocnienia innowacyjności gospodarki, co jest związane z realizacją celu trzeciego Strategii. Działania podejmowane w celu ochrony środowiska realizowane są poprzez zapewnienie funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz uporządkowanie gospodarki odpadami. Identyfikacja projektów wspierających powyższe strategie odbywa się poprzez ich dodatkowe punktowanie w procesie oceny, zgodnie z zapisami RPO-L2020.

Do 31 grudnia 2019 r. w ramach kategorii interwencji realizujących cele SUERMB podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 668 714 984,57 EUR (2 846 519 074,84 złotych)¹⁴, w tym:

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 499 279 902,27 EUR (2 125 284 760 złotych);
- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 169 435 082,30 EUR (721 234 314,84 złotych).

Łódzkie (RPO WŁ)

W ramach RPO WŁ w sposób pośredni realizowane są wszystkie trzy cele SUERMB. Największe wsparcie skierowane jest w ramach Celu 3: „Zwiększenie dobrobytu”. Ww. cel obejmuje działania w sferze B+R, zwłaszcza w odniesieniu do regionalnych inteligentnych specjalizacji, transferów technologii i innowacji, rozwoju przedsiębiorczości, a także budowania kapitału ludzkiego i społecznego oraz wsparcia rynku pracy. Realizują go w ramach RPO WŁ następujące OP: I: Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy, II: Innowacyjna gospodarka, VI: Rewitalizacja i potencjał endogeniczny, VII: Infrastruktura dla usług społecznych oraz wszystkie 4 OP w ramach EFS.

Do końca 2019 r. wartość podpisanych umów (dofinansowanie UE) wykazujących powiązanie z 3 celem SUE RMB wynosiła 1 079 749 242,92 €.

Cel 2: „Rozwój połączeń w regionie” realizowany jest poprzez projekty dotyczące wspierania rozwoju systemów transportowych (OP III Transport) oraz inwestycje w zakresie gospodarki niskoemisyjnej (OP IV: Gospodarka niskoemisyjna). Wartość podpisanych umów (dofinansowanie UE) dla projektów wpisujących się w w/w cel na koniec okresu sprawozdawczego wynosiła 519 229 656,84 €.

Cel 1: „Ocalenie morza” znajduje odzwierciedlenie w ramach OP V: Ochrona środowiska, gdzie interwencja ukierunkowana jest m.in. na wsparcie projektów dotyczących gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami. W ramach w/w celu podpisano umowy na kwotę (dofinansowanie UE) 46 773 980,96 €.

Reasumując, wg stanu na 31.12.2019 r. w RPO WŁ 2014-2020 w ramach EFRR na projekty wpisujące się w realizację Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego zakontraktowano kwotę (dofinansowanie UE) 1 238 742 424,92 €, natomiast w ramach EFS 407 010 455,80 €.

Małopolskie (RPO WM)

Na etapie opracowywania RPO WM, zidentyfikowano powiązanie planowanej interwencji z SUERMB w ramach wszystkich osi priorytetowych w wybranych obszarach.

Na etapie wdrażania Programu, komplementarność z SUERMB była uwzględniana przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów dla wybranych konkursów. I tak, np. w 6. osi priorytetowej (Poddz. 6.1.2), zostało zastosowane kryterium: „Wkład w realizację celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego”. W jego ramach weryfikowano, czy projekt wykazał wkład w realizację celów SUERMB w obszarze zagadnienia priorytetowego: Kultura – Rozwój oraz promowanie wspólnej kultury i tożsamości kulturowej.

¹⁴ Do przeliczenia kwot wykorzystano kurs, który będzie stosowany do sprawozdania rocznego z realizacji programu operacyjnego w 2019 r., tj. 1 EUR = 4,2567 PLN.

Realizowane projekty poprzez szerokie promowanie regionalnych produktów i kultury oraz przyciąganie znacznej liczby turystów krajowych i zagranicznych pozytywnie przyczyniły się do osiągnięcia celów strategii, takich jak zwiększanie dostępności zasobów kulturowych, promowanie dziedzictwa kulturowego, tradycji i historii regionu. Realizowane przedsięwzięcia zwiększały świadomość o regionalnych zasobach kulturowych i przyczyniają się do wzmocnienia tożsamości regionalnej.

Mazowieckie (RPO WM)

Pomiędzy SUERMB a RPO WM 2014-2020 występuje komplementarność, tzn. poszczególne osie priorytetowe Programu są zgodne z celami ogólnymi SUERMB. Każda z Osi Priorytetowych RPO WM 2014-2020 (z wyłączeniem OP XI – Pomoc Techniczna) ma wpływ na realizację SUERMB, co oznacza, że zdecydowana większość wsparcia w okresie sprawozdawczym (obejmującym 2019 rok) przeznaczona była na wdrażanie działań zbieżnych z celami SUERMB.

W 2019 roku zawarto 633 umowy na realizację projektów w ramach kategorii interwencji komplementarnych z celami SUERMB. Wartość kontraktacji środków UE w ramach RPO WM 2014-2020 na realizację projektów zgodnych z SUERMB wyniosła w 2019 roku 1.220.034.708,11 zł. W ramach EFRR zakontraktowano 742.257.927,76 zł, a w ramach EFS – 477.776.780,35 zł.

Największa wartość kontraktacji dotyczyła realizacji następujących kategorii interwencji w ramach RPO WM 2014-2020:

- w ramach IV osi priorytetowej - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną (kontraktacja środków UE: 443.128.653,12 zł); dominujący zakres interwencji 010: Energia odnawialna: słoneczna – 23 umowy, na kwotę 190.959.180,26 zł. wsparcia ze środków EFRR.
- w ramach VIII osi priorytetowej - Rozwój rynku pracy (kontraktacja środków UE: 212.084.167,38 zł), dominujący zakres interwencji 102 Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników - 39 umów, na kwotę 191.354.964,82 zł. wsparcia ze środków EFS.
- w ramach IX osi priorytetowej – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem (kontraktacja środków UE: 158.349.126,29 zł), dominujący zakres interwencji 112 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym – 125 umów, na kwotę 121.307.685,69 zł. wsparcia ze środków EFS.

Opolskie (RPO WO)

W ramach RPO WO 2014-2020 realizowane projekty pośrednio przyczyniają się do osiągnięcia celów SUERMB.

Cel 1 Ocalenie morza – realizowany jest w ramach projektów z PI 6b (obszar priorytetowy Czysta woda w morzu) oraz projekty dofinansowane w PI 6d (obszar priorytetowy Bogata i zdrowa dzika fauna i flora).

Cel 2 Rozwój połączeń w regionie – realizacja celu odbywa się pośrednio przy udziale projektów z zakresu rozbudowy infrastruktury drogowej i kolejowej, zakupu taboru kolejowego, rozbudowy infrastruktury niskoemisyjnego transportu publicznego.

Cel 3 Zwiększenie dobrobytu – osiągnięcie celu realizowane jest zarówno ze środków EFS jak i EFRR.

W obszarze priorytetowym Konkurencyjność na rynku globalnym realizowanych jest 186 projektów m.in. z zakresu wsparcia nowych produktów i usług, wsparcia TIK, współpracy gospodarczej i promocji oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Podkarpackie (RPO WP)

Ze względu na położenie geograficzne województwa podkarpackiego, RPO WP wpisuje się pośrednio w zagadnienia priorytetowe przewidziane w SUERMB.

RPO WP realizuje wszystkie trzy cele ogólne SUERMB, tj. 1. Ocalenie morza, 2. Rozwój połączeń w regionie i 3. Zwiększenie dobrobytu. Ponadto jako istotne dla Programu wskazano następujące obszary tematyczne: Bioekonomia, Kultura, Edukacja, Energia, Bezpieczeństwo, Zdrowie, Innowacje, Biogeny, Turystyka i Transport oraz Działanie Horyzontalne Klimat.

Podlaskie (RPO WP)

W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2020, podkreślono, że jest ono elementem przestrzeni bałtyckiej. W związku z powyższym wiele kierunków interwencji może przyczyniać się pośrednio do realizacji celów i wskaźników Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach EFS:

- dominującymi zakresami interwencji są: lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami oraz ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia,

W ramach EFRR:

- dominującymi zakresami interwencji są: Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne), Energia odnawialna: słoneczna, Ogólne inwestycje produkcyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP).

Pomorskie (RPO WP)

Województwo pomorskie aktywnie uczestniczyło w pracach nad przygotowaniem SUERMB poprzez zaangażowanie w opracowanie trzech stanowisk Konwentu Marszałków Województw RP, a także zorganizowanie tzw. Okrągłego stołu dotyczącego aspektów ochrony środowiska w Strategii. Przedstawiciele województwa pomorskiego brali także czynny udział w międzynarodowych konferencjach poświęconych SUERMB. Województwo pomorskie jest także aktywnym uczestnikiem posiedzeń Zespołu Roboczego ds. koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce, powołanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Jednocześnie, Samorząd Województwa Pomorskiego włączył się bezpośrednio w proces wdrażania Strategii, obejmując rolę lidera projektu flagowego w obszarze turystyki. Ponadto, podmioty z terenu województwa pomorskiego są aktywnymi współrealizatorami projektów flagowych w ramach Strategii.

Zgodnie z zapisami Programu, obszary bezpośredniej komplementarności pomiędzy RPO WP a SUERMB występują przede wszystkim w następujących osiach priorytetowych programu: OP 1 *Komercjalizacja wiedzy*, OP 2 *Przedsiębiorstwa*, OP 8 *Konwersja*, OP 10 *Energia* oraz OP 11 *Środowisko*. W ramach ww. osi wprowadzono następujące mechanizmy: a) dodatkowe punkty przy ocenie projektów dla tych, które wykazą komplementarność oraz b) możliwość organizowania dedykowanych konkursów na projekty dotyczące wsparcia SUERMB. Przy ocenie bierze się pod uwagę: realizację wskaźników SUERMB, partnerstwo w projekcie na obszarze regionu Morza Bałtyckiego oraz czy jest to projekt flagowy SUERMB.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zakontraktowano 562 projektów ogólnie wpisujących się w cele SUERMB na łączną wartość dofinansowania UE blisko 2,99 mld złotych.

Projektów, które w sposób bezpośredni realizują SUERMB (tj. tych, które w ramach oceny strategicznej otrzymały dodatkowe punkty w ramach kryterium związanego z SUERMB) zidentyfikowano łącznie 174 o wartości dofinansowania UE ponad 781 mln złotych.

Śląskie (RPO WSL)

SUERMB w ramach RPO WSL wdrażana jest poprzez realizację projektów wpisujących się w trzy cele Strategii tj.:

- Cel 1 Ocalenie morza – w ramach RPO WSL środki przeznaczone zostaną na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej oraz gospodarki odpadami.

- Cel 2 Rozwój połączeń w regionie – w ramach RPO WSL wzmocnione są powiązania transportowe poprzez wsparcie infrastruktury drogowej i kolejowej. Ponadto przewiduje się wsparcie projektów z zakresu energetyki i rozwoju transportu niskoemisyjnego.
- Cel 3 Zwiększenie dobrobytu – w ramach RPO WSL wdrażane jest wsparcie przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarki, technologii informacyjno-komunikacyjnych, promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, przedsięwzięć na rzecz włączenia społecznego, walki z ubóstwem oraz wsparcia edukacji.

Świętokrzyskie (RPO WŚ)

RPOWŚ przyczynia się do realizacji 3 celów SUERMB: Celu 1 - Ocalenie morza; Celu 2 - Rozwój połączeń w regionie oraz Celu 3 - Zwiększenie dobrobytu.

W ramach RPOWŚ nie zidentyfikowano celów bezpośrednio odnoszących się do SUERMB, a także nie są stosowane kryteria wyboru projektów bezpośrednio związane z tą Strategią.

Warmińsko-Mazurskie (RPO WiM)

Cele SUERMB, jej obszary tematyczne oraz działania horyzontalne zostały wzięte pod uwagę na etapie definiowania celów szczegółowych i zakresu wsparcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. W wyniku zgodności kierunków interwencji z obszarami priorytetowymi Strategii, wszystkie osie priorytetowe Programu wpływają pośrednio na realizację Strategii. Dofinansowywanie projektów wpisujących się w cele Strategii wskazuje, że RPO WiM 2014-2020 wnosi bezpośredni wkład w jej realizację. Szczególnie istotna z punktu widzenia SUERMB jest interwencja w ramach osi priorytetowej Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur, która dzięki koncentracji na inteligentnych specjalizacjach: ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości wesprze rozwój sektorów gospodarki o istotnym potencjale wzrostu w regionie Morza Bałtyckiego.

Wielkopolskie (WRPO 2014+)

Realizacja Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+) ma znaczenie dla osiągania celów określonych w SUERMB. Biorąc pod uwagę położenie geograficzne Wielkopolski (leży całkowicie w zlewni Morza Bałtyckiego), istotne dla celu „Ochrona morza” (*Safe the sea*) są wdrażane projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania odpadami, a także projekty przeciwdziałające negatywnym skutkom zmian klimatu i ochrony środowiska. W WRPO 2014+ były realizowane następujące typy działań: 4.1. *Zapobieganie, likwidacja skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych*, Działanie 4.2. *Gospodarka odpadami*, Działanie 4.3. *Gospodarka wodno-ściekowa* oraz Działanie 4.5 *Ochrona przyrody*. Z kolei celowi „Wzrost integracji w regionie” (*Connect the region*) sprzyja wspieranie działań związanych z poprawą spójności komunikacyjnej w Wielkopolsce, m. in. poprzez projekty realizowane w ramach Osi Priorytetowej 5. *Transport* oraz Osi Priorytetowej 3. *Energia*. Każda oś priorytetowa i działanie wynikające z WRPO mają na celu poprawę dobrobytu mieszkańców regionu, dbałość o środowisko i szeroko rozumiany rozwój regionu, a zatem będą działały na korzyść wszystkich celów SUERMB, także celu „Wzrost dobrobytu” (*Increase Prosperity*).

W Województwie Wielkopolskim wdrażane są także programy INTERREG, które realizują cele SUERMB. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego jest partnerem:

- w projekcie COMPETE IN (projekt wpiera MŚP w internacjonalizacji, w 2019 r. m.in. nawiązano współpracę z gminą Gavle, regionem Walencja w celu transferu dobrych praktyk w zakresie działalności eksportowej MŚP);
- w projekcie RELOS3 (w ramach projektu promowane są inwestycje w badania naukowe i innowacje, rozwijane powiązania między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego);
- w projekcie ECOWASTE 4 FOOD (w ramach projektu wspierane jest przejście gospodarki w kierunku zasobooszczędnej, promowanie zielonego wzrostu, ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową w sektorze publicznym i prywatnym)
- w projekcie SinCE-AFC (projekt wspiera zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacyjne)

Ponadto Samorząd Województwa realizował projekt C-Track 50 – *Umieszczenie regionów na drodze do neutralności węglowej w 2050 (Putting regions on track for carbon neutrality by 2050)* w ramach programu HORYZONT 2020.

Przez Wielkopolskę przechodzą dwa korytarze transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T: Bałtyk – Adriatyk oraz Morze Północne – Bałtyk. W tym kontekście realizowane są projekty takie jak SubNodes, którego celem jest łączenie terenów peryferyjnych w regionach z siecią bazową TEN – T za pośrednictwem drugorzędowych węzłów transportowych, co wpisuje się w cel SUERMB „Wzrost integracji w regionie” (*Connect the region*). W 2019 roku Samorząd Województwa Wielkopolskiego przystąpił do projektu REGIOMOBIL - *Enhancing Mobility Services in Rural Regions*, który służy polepszeniu jakości usług transportu publicznego w obszarach wiejskich. Rozpoczęcie projektu planowane jest w I kwartale 2020.

Zachodniopomorskie (RPO WZ)

W roku 2019 Województwo Zachodniopomorskie podejmowało szereg starań na rzecz realizacji celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Pierwsza grupa działań obejmowała realizację projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych. Ze względu na strategiczne położenie w regionie Morza Bałtyckiego, Województwo stanowi naturalny szlak wykorzystywany do przewozu ładunków ze Skandynawii do Europy. Ponadto, aby efektywnie rozwijać połączenia morsko-ładowe, Pomorze Zachodnie w roku 2019 kontynuowało współpracę w ramach transportowych projektów flagowych Strategii, tj. TENTacle, NSB Core oraz platformy współpracy BSR Access, która ma skutecznie przyczyniać się do ścisłego powiązania rozwoju regionalnego i polityki transportowej oraz wyraźnego ukierunkowania priorytetów w Regionie Morza Bałtyckiego.

Województwo aktywnie wspiera integrację makroregionu w obszarze turystyki oraz zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego. W ramach projektu Baltic Heritage Routes Województwo uczestniczy w realizacji ośmiu Dream Tours (tzw. trasy marzeń) mających na celu efektywniejsze i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Południowego Bałtyku. W ramach projektu Baltic Stories zrealizowano drugą edycję programu praktyk dla młodzieży z Polski i Litwy. Kolejnym projektem realizowanym w obszarze turystyki jest Biking South Baltic, który wspiera dialog między interesariuszami odpowiadającymi na tendencje społeczne związane z rozwojem ruchu rowerowego (turystyki aktywnej). Z kolei projekt Fish Markets umożliwił wykonanie materiałów drukowanych opisujących dziedzictwo Rybołówstwa na Pomorzu Zachodnim oraz w regionie Południowego Bałtyku. Źródłem finansowania ww. projektów z obszaru turystyki jest Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. Tworzenie i promowanie innowacyjnych produktów i usług z zakresu turystyki przyczynia się do zwiększenia konkurencyjności makroregionu. Dlatego Województwo bierze również udział w spotkaniach wspólnego projektu Komisji Europejskiej i Rady Europy pn. ROUTES4U, którego celem jest, zgodnie z konwencją Faro, wzmocnienie zrównoważonego rozwoju społecznego poprzez szlaki kulturowe Europy.

W roku 2019 Województwo rozpoczęło również implementację nowych projektów. Jednym z nich jest projekt flagowy Strategii pn. Creative Ports, który ma na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju sektora przemysłu kulturowego i kreatywnego oraz internacjonalizację branży kulturalnej i twórczej w Regionie Morza Bałtyckiego. Projekt jest zgodny z obszarem tematycznym „Kultura – sektor kreatywny i kulturowy” Planu Działania SUERMB. W roku 2019 r., w ramach projektu przygotowano analizy lokalnego „ekosystemu” dla przemysłu kreatywnego, zidentyfikowano narzędzia internacjonalizacji, które testowane będą w roku 2020 oraz rozpoczęto proces wymiany dobrych praktyk w zakresie tworzenia strategii na rzecz przemysłów kreatywnych.

Druga grupa działań obejmuje wsparcie projektów realizowanych na rzecz SUERMB w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego. RPO WZ uwzględnia założenia SUE RMB, wspierając obszary, które są spójne z Planem Działania SUERMB i tym samym mają wpływ na realizację wszystkich trzech celów. Wprowadzone zostały mechanizmy dodatkowej punktacji dla projektów przyczyniających się do osiągnięcia celów SUERMB, i/lub realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie Działania SUERMB. Ponadto, dla Działania 3.2 „Zarządzanie ryzykiem powodziowym” oraz Działania 5.7 „Budowa, rozbudowa lub modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury szlaków żeglownych, utrzymanie dróg wodnych prowadzących do portów, monitoring dróg wodnych, w tym związany z systemami zarządzania ruchem”,

spełnienie kryterium wkładu w realizację SUERMB jest warunkiem koniecznym do przyznania dofinansowania.

Do 31.12.2019 r. podpisano 1731 umów realizujących cele SUERMB.

Trzecia grupa działań Województwa obejmuje kontynuację współpracy w ramach inicjatyw bałtyckich takich jak Forum Parlamentów Południowego Bałtyku. W roku 2019 prace Forum poświęcone były cyfryzacji Regionu Południowego Bałtyku.

Województwo bierze również aktywny udział we wdrażaniu Programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020 poprzez aktywne uczestnictwo w pracach Wspólnego Komitetu Programowego, Komitetu Monitorującego (2 przedstawicieli) oraz prowadzenie Punktu Kontaktowego, którego celem jest koordynowanie, opracowywanie i wdrażanie programowych działań promocyjno-informacyjnych w regionie, organizowanie lokalnych i regionalnych działań informacyjnych, reprezentowanie programu w wydarzeniach zewnętrznych na szczeblu lokalnym/regionalnym w celu rozpowszechniania wyników programu w województwie, wspieranie Wspólnego Sekretariatu Programu Południowy Bałtyk przy organizowaniu imprez informacyjnych oraz pozostałe działania promocyjno-informacyjne również w zakresie Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020, wspierając Krajowy Punkt Kontaktowy Programu.

Przedstawiciele Województwa brali także aktywny udział w spotkaniu „The Baltic Youth Camp” oraz w przygotowaniu deklaracji „Nic o nas bez nas!”. Spotkanie odbyło się w Gdańsku, w czerwcu 2019 roku, na marginesie 10. Dorocznego Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – koordynator Obszaru Tematycznego Innowacje¹⁵

Działania w ramach OT Innowacje finansowane są w ramach projektu Pomoc Techniczna programu Interreg Vb BSR P3.012 „PACINNO-2”, którego liderem jest Bałtycki Instytut Finlandii z Tampere, a drugim partnerem estońskie Ministerstwo Spraw Gospodarczych i Komunikacji. Celem projektu jest zakończenie pełnej implementacji założeń dokumentów strategicznych przyjętych w ramach poprzedniej perspektywy finansowej: „PA-INNO Strategic Guide. Putting the Action Plan into Practice”¹⁶ oraz „PA-INNO Monitoring Guide”¹⁷.

Działania realizowane są w ramach wcześniej zidentyfikowanych priorytetów:

- cyfryzacja;
- umiędzynarodowienie;
- zarządzanie talentami i przedsiębiorczość (tzw. *cross-cutting themes and innovation enablers*);
oraz w oparciu o strategiczne instrumenty:
 - regionalne inteligentne specjalizacje;
 - infrastruktura innowacji i tzw. *test beds*;
 - klastry i inne struktury wsparcia innowacji.

Aktualizacja Planu Działania SUE RMB wymogła na OT Innowacje szereg dostosowań w priorytetach tematycznych, którymi obecnie są:

- innowacje oparte na wyzwaniach społeczno-gospodarczych;
- transformacja i innowacje cyfrowe;
- współtworzenie innowacji.

OT Innowacje pozostaje liderem w mapowaniu i rozwijaniu nowych obszarów dla innowacyjności w ramach SUERMB.

¹⁵ Obszar koordynowany wspólnie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP, Bałtycki Instytut Finlandii z Tampere oraz Estońskie Ministerstwo Gospodarki i Komunikacji.

¹⁶ <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:957324/FULLTEXT01.pdf>

¹⁷ <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:957324/ATTACHMENT01.pdf>

Najważniejszymi rezultatami działań strategicznych PA-INNO były:

- Zainicjowanie realizacji kolejnego projektu Pomoc Techniczna programu Interreg Vb RMB – PACINNO-2 (P3.012). W jego ramach głównymi obszarami zainteresowania są:
 - *BSR S-3 Ecosystem* – ekosystem rozwoju inteligentnych specjalizacji w RMB;
 - *BSR digital economy research / knowledge ecosystem* – rozwój i wspieranie ekosystemu badawczego na potrzeby jednolitego rynku cyfrowego;
 - W ramach obu obszarów zaplanowane i częściowo zrealizowane zostały dyskusje, warsztaty i seminaria, których celem jest stworzenie nowych platform współpracy w tych obszarach.
- Polski koordynator OT Innowacje zaangażowany był w przygotowanie wraz ze Szwedzkim Instytutem oraz OT Edukacja cyklu warsztatów pt. BSR Cluster Management Workshops, jak również w działania inicjatywy Baltic Sea Network – European Regional Development Fund, której celem było m.in. szkolenie przedstawicieli instytucji zarządzających programami operacyjnymi UE na szczeblu państw członkowskich (również jako członek specjalnej grupy roboczej tzw. ERDF/ESF MA CapBuild task force).
- W ramach 10. Dorocznego Forum SUERMB w roku 2019 w Gdańsku, polski koordynator wspierał organizację seminariów OT Innowacje.
- Ponadto podjęto szereg działań na rzecz wspierania współpracy z instytucjami zaangażowanymi w projekt *Baltic Science Network*, *BSN_Powerhouse* oraz agendę Rady Państw Morza Bałtyckiego ds. nauki, badań i innowacji (*CBSS Science, Research and Innovation Agenda*), w tym w ramach spotkania ministrów nauki państw regionu.
- Zrealizowano też mapowanie zainteresowania potencjalnych interesariuszy w regionie w zakresie badań i innowacji cyfrowych, utworzono pierwszą platformę współpracy, jako rezultat warsztatu organizowanego przez OT Innowacje, który odbył się 30 października 2019 r. w Warszawie. Wśród wypracowanych tematów do dalszej pracy były m.in.: rola startupów, e-government, BSR Innovation Training Network czy cyberbezpieczeństwo i zaufanie do nowoczesnych technologii.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu Ministra „Projekty Międzynarodowe Współfinansowane” wspierało polskie podmioty sektora szkolnictwa wyższego i nauki, realizujące projekty, wymagające zapewnienie współfinansowania m.in. w ramach Interreg Region Morza Bałtyckiego czy Interreg Południowy Bałtyk.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – współkoordynator Obszaru Tematycznego Kultura¹⁸

W ramach koordynacji Obszaru Tematycznego Kultura, MKiDN realizowało następujące działania:

- Regularny stały kontakt z partnerami projektu, przede wszystkim z Ministerstwem Sprawiedliwości, Spraw Europejskich, Równości i Ochrony Konsumenta Landu Szlezwik Holstyn (RFN).
- Wewnętrzne konsultacyjne spotkania robocze z zaangażowanymi partnerami, m.in. w Gdańsku (29-30/01/2019), Kilonii (19-20/03/2019), Lubece (8-11/04/2019), Gdańsku (12/06/2019) oraz Malmö (7/10/2019). Spotkania miały na celu dyskusję nt. koordynacji bieżących działań, m.in. organizacji wydarzeń, przygotowania raportów.
- W 2019 roku dwukrotnie miało miejsce spotkanie Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Kultura (*PA Culture Steering Group meeting*) w Gdańsku (29/01/2019 oraz 12/06/2019) poszerzone o udział zainteresowanych organizacji międzynarodowych (*Senior Official Group for Culture of Council of the Baltic Sea States, Northern Dimension Partnership on Culture, Ars Baltica*).
- Aktywny udział w warsztatach “The Power of Culture & Creative Sectors to increase Youth Participation in the BSR – Supporting the Baltic Sea Region Youth Camp in Summer 2019”, przygotowujących Forum Młodzieżowe, które miało miejsce w czerwcu w Gdańsku na marginesie 10. Dorocznego Forum SUERMB.
- Przedstawiciele OT Kultura wzięli również udział w warsztatach *capacity building* dla koordynatorów Obszaru Tematycznego (EUSBSR SUPPORT) w Lubece (10-11/04/2019), organizowanych przez Norden

¹⁸ Obszar Tematyczny Kultura koordynowany jest wspólnie przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwo Sprawiedliwości, Spraw Europejskich, Równości i Ochrony Konsumenta Landu Szlezwik Holstyn.

Association i *Swedish Institute*. Tematem warsztatów było dostosowanie finansowania, proces rewizji, monitorowanie i ocena Planu Działania SUERMB oraz Agenda 2030 w strategiach makroregionalnych.

- OT Kultura pełnił również aktywną rolę podczas 10. Dorocznego Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, które odbyło się w Gdańsku (12-13/06/2019). Dyskusje dotyczyły głównie zmian demograficznych i wyzwań dla środowiska obszaru bałtyckiego. OT Kultura współorganizował jedną z sesji: "Localising circular economy – creative solutions for the challenges of our time".
- Uruchomienie nowej inicjatywy „Miast Kultury Morza Bałtyckiego”, która ma na celu budowę tożsamości regionalnej nad Bałtykiem. Jej uczestnikami są zaangażowane organizacje z poszczególnych państw regionu Morza Bałtyckiego.
- Udział w spotkaniu SUERMB w Helsinkach (27-28/11/2019), w którym wzięli udział wszyscy koordynatorzy poszczególnych obszarów tematycznych i działań horyzontalnych. Spotkanie miało formę warsztatów i było poświęcone wzmacnianiu efektywności podejmowanych działań a także promowało współpracę pomiędzy poszczególnymi OT.
- OT Kultura dokonał analizy wniosków projektów z dziedziny kultury, ubiegających się o dofinansowanie w ramach tzw. kapitału zalążkowego (*seed money*), dokonał selekcji najbardziej obiecujących projektów i czterem z nich wystawił stosowne rekomendacje do wnioskowanego dofinansowania.
- Przedstawiciele OT Kultura byli zaangażowani w proces rewizji Planu Działania SUERMB. Dokonali odpowiednich aktualizacji swoich działań i inicjatyw w części poświęconej opisowi OT Kultura.
- Koordynatorzy Obszaru Tematycznego Kultura kontynuowali również konsultacje dotyczące zrealizowania we współpracy z Instytutem Szwedzkim *Baltic Leadership Programme* dla klastrów kultury i sektorów kreatywnych.

Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej - współkoordynator Obszaru Tematycznego Biogeny¹⁹

W 2019 roku Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w ramach koordynacji OT Biogeny realizowało następujące działania:

- 15 marca 2019 – udział w warsztatach „W poszukiwaniu strategii wdrażania bagiennych stref buforowych w Polsce” projektu Clearance i wygłoszenie prezentacji nt. Obszaru Tematycznego Biogeny.
- 21-22 marca 2019 – udział polskiego koordynatora w spotkaniu inaugurującym projekt flagowy DESIRE i wygłoszenie prezentacji nt. SUERMB i statusu projektu flagowego.
- Opracowanie i wykonanie ulotek informacyjnych dotyczących obszaru Biogeny w języku polskim i angielskim.
- Napisanie artykułu promującego SUERMB i obszar Biogeny pt. „Status *Flagship* w Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, czyli jak zwiększyć zasięg projektu i zapewnić szeroką dystrybucję jego rezultatów”, opublikowanego we wrześniowym numerze miesięcznika Gospodarka Wodna.
- 8 października 2019 – przygotowanie i prezentacja „Zarządzanie biogenami w ramach wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w obszarze PA NUTRI” podczas akcji informacyjnej dla operatorów oczyszczalni ścieków, dotyczącej zwiększania stopnia redukcji fosforu w ściekach odprowadzanych z oczyszczalni.
- 26 listopada 2019 – prezentacja podczas seminarium w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju pt. „Wymogi dla projektu ubiegającego się o *Seed Money* w obszarze tematycznym Biogeny (PA NUTRI)” dla projektów aplikujących w ramach naboru *Seed money* w programie Interreg Region Morza Bałtyckiego.
- Nabór do preselekcji i analiza wniosków w ramach procedury *Seed Money*.
- Prowadzenie i aktualizacja strony OT Biogeny <http://groupspaces.com/eusbsr-nutrient-inputs/announcements/>
- Udział w szkoleniach HA Capacity i EUSBSR Support.
- Zaangażowanie w proces rewizji Planu Działania Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

¹⁹ Obszar Tematyczny koordynowany jest przez Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Departament Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej) wspólnie z Ministerstwem Środowiska Finlandii.

- W ramach 10. Dorocznego Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (12-13 czerwca 2019 r., Gdańsk): zaaranżowanie stoiska informacyjnego nt. wdrażanych projektów i platform oraz organizacja, wraz z HELCOM, seminarium tematycznego pn. „*Safe nutrient recycling for cleaner Baltic Sea*”, w którym wzięło udział około 40 osób.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Obszar przeciwdziałania handlowi ludźmi

W latach 2018 - 2019 Polska uczestniczyła w pracach Rady Państw Morza Bałtyckiego na forum Grupy Zadaniowej ds. Handlu Ludźmi (CBSS Task Force against Trafficking in Human Beings).

Działania na forum Współpracy Służb Granicznych państw regionu Morza Bałtyckiego oraz Grupy Zadaniowej ds. Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej w regionie Morza Bałtyckiego

- współpraca służb granicznych

Straż Graniczna podejmuje działania, które wpisują się w obszary tematyczne Strategii, tj. realizuje działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi i ochrony portów morskich (monitorowanie żeglugi i przestrzegania przepisów obowiązujących na polskich obszarach morskich, udział w rzeczywistych akcjach ratowniczych i ćwiczeniach w zakresie poszukiwania i ratowania życia na morzu), a także działa na rzecz przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem środowiska morskiego. Powyższe działania wpisują się w następujące filary tematyczne Strategii:

- 1) Ochrona Morza (Save the SEA) – 1.1. Czystość wód morskich (clear water in the sea).
- 2) Ochrona Morza (Save the SEA) – 1.3. Czysta i bezpieczna żegluga (clean and safe shipping).

Jednostki pływające SG-311 oraz SG-312 zostały wpisane na listę „Bałtyckiej Floty specjalistycznych statków do zwalczania zanieczyszczeń” (lista HELCOM). Obie jednostki pływające otrzymały flagę HELCOM, która jest wywieszana w czasie międzynarodowych i krajowych ćwiczeń w zakresie zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń środowiska morskiego. Działania na rzecz ochrony środowiska morskiego Morza Bałtyckiego realizowane są na bieżąco, m.in. poprzez udział inspektorów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w rejsach na jednostkach pływających SG w celu pobierania próbek wody, w ramach realizacji zadań HELCOM.

Ponadto, na podstawie *ustawy z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki*, jednostki pływające SG oraz statki powietrzne SG włączone są w system wykrywania i zwalczania zanieczyszczeń polskich obszarów morskich. Do „*Krajowego planu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń środowiska morskiego*” Morski Oddział SG zgłosił 10 jednostek pływających SG oraz 3 statki powietrzne SG, które mogą być wydzielane do współdziałania z Morską Służbą Poszukiwania i Ratownictwa w ramach zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu.

W dniu 25 września 2019 r. Morski Oddział Straży Granicznej uczestniczył w polsko-niemieckim ćwiczeniu, zorganizowanym przez Morską Służbę Poszukiwania i Ratownictwa (SAR), pk. „POLGER 2019”. Wskazane wyżej ćwiczenie, zgodnie z rekomendacją HELCOM, miało na celu wzmocnienie subregionalnej współpracy w zakresie zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu.

SG angażowała się również w działania na forum Współpracy Służb Granicznych Państw Regionu Morza Bałtyckiego – BSRBCC (*Baltic Sea Region Border Control Cooperation*), w ramach którego realizowana jest bieżąca wymiana informacji na szczeblu operacyjnym, wspólne ćwiczenia i operacje w zakresie ochrony granic morskich i nadzoru nad obszaramiorskimi (wybrane funkcje straży przybrzeżnej), współpraca w zakresie analizy ryzyka w regionie, a także wspólne szkolenia i wymiana doświadczeń na poziomie eksperckim.

- współpraca policyjna

W roku 2019, podobnie jak w latach ubiegłych, polska Policja koncentrowała się na działaniach prowadzonych w ramach BSTF. W szczególności dotyczyło to współpracy w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej, przemytu Nowych Substancji Psychoaktywnych oraz prekursorów do produkcji narkotyków.

W ramach realizacji wsparcia operacyjnego polska Policja zorganizowała dwa spotkania Komitetu Operacyjnego BSTF (w lutym i czerwcu 2019 r.), podczas których omawiano zwalczanie zorganizowanej przestępczości narkotykowej oraz problematykę zwalczania przestępczości przeciwko mieniu.

Ministerstwo Rozwoju (Ministerstwo Sportu i Turystyki do listopada 2019)

Działania związane z wdrażaniem SUERMB były realizowane w ramach Ministerstwo Sportu i Turystyki w okresie od stycznia do 14 listopada 2019 r. i przez Ministerstwo Rozwoju od 15 listopada 2019 r.

Do najważniejszych należały:

- Udział w posiedzeniu Komitetu Sterującego przy Koordynatorze Obszaru Tematycznego Turystyka w Kopenhadze w dniu 19 marca 2019 r. Podczas posiedzenia omówiono: rewizję Planu Działania SUERMB, stan przygotowań do Forum Turystycznego Państw Bałtyckich w Pskowie, kwestie instytucjonalizacji Centrum Turystyki Morza Bałtyckiego i utworzenia grupy ekspertów przy CTMB.
- Udział w Dorocznym Forum SUERMB w Gdańsku w dniach 12-13 czerwca 2019 r. W trakcie Forum odbyło się seminarium „Turystyka ekologiczna i współdzielenia”, w którego trakcie przedstawiono innowacyjne rozwiązania umożliwiające transport turystów: wdrażane w ramach projektów: Ecocar, Mevo, Hydrogen bicycles i Ecofriendly scooter sharing platform. Przedstawiono także ekologiczne rozwiązania wdrażane w hotelach Accor i Scandic, oferujących usługi noclegowe i gastronomiczne.
- Udział w posiedzeniu Komitetu Sterującego przy Koordynatorze Obszaru Tematycznego Turystyka w Sztokholmie w dniu 25.06.2019 r. Podczas posiedzenia omówiono: znaczenie Rady Państw Morza Bałtyckiego dla turystyki oraz plany w zakresie rewizji Planu Działania SUERMB.
- Udział w 12. Forum Turystycznym Państw Bałtyckich w Brukseli (Belgia) w dniu 13 listopada 2019 r. Podczas Forum przeprowadzono szereg prezentacji oraz dyskusji panelowych, w których podkreślano znaczenie turystyki w poznaniu nowych kultur oraz nawiązywaniu kontaktów, zwracając uwagę na jej istotny wkład w rozwój gospodarki, położono nacisk na negatywny wpływ turystyki a zwłaszcza transportu na środowisko i klimat.
- Udział w pracach Grupy Konsultacyjnej ds. Projektów Programu Interreg Bałtyk Południowy oraz Komitetu Konsultacyjnego do spraw Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych programów Interreg Europa Środkowa, Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego i Programu Interreg Europa, których celem jest wspieranie projektów aplikujących o środki unijne, w których partnerami wiodącymi lub współpracującymi są polskie organizacje lub instytucje.
- Pozytywne zaopiniowanie wniosku Bałtyckiej Akademii Turystyki co zaowocowało przyznaniem patronatu Ministra na organizację konferencji pt. "Tourism and Jobs a better future for" (Gdańsk, 18.10.2019 r.).
- Udział w pracach nad rewizją Planu Działania SUE RMB w zakresie Obszaru Tematycznego Turystyka.
- Przygotowanie stanowiska MSiT w sprawie Konwencji Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) „Bałtyckie Centrum Turystyki” (Baltic Sea Tourism Center - BSTC).
- Udział w pracach nad raportem pt. „Stan przemysłu turystycznego w Regionie Morza Bałtyckiego 2019”.

Ministerstwo Infrastruktury

Realizacja projektu TENTacle - Wykorzystanie korytarzy sieci bazowej TEN-T dla dobrobytu, wzrostu i spójności

W ramach Obszaru Tematycznego Transport została zakończona realizacja projektu flagowego: „TENTacle - Wykorzystanie korytarzy sieci bazowej TEN-T dla dobrobytu, wzrostu i spójności” z programu INTERREG Regionu Morza Bałtyckiego.

W projekcie uczestniczyły podmioty szwedzkie - region Blekinge/Szwecja jako partner wiodący projektu i polskie: Urząd Miasta Gdyni, Zarząd Morskiego Portu Gdynia oraz Ministerstwo Infrastruktury jako obserwator.

Nowatorskie podejście w planowaniu rozwoju sieci bazowej TEN-T, przyjęte w unijnych wytycznych w 2013 r., wywołało duże zainteresowanie projektem.

Celem projektu w Gdyni (realizowanego przez partnerów we wszystkich krajach bałtyckich pod kierunkiem szwedzkiego regionu Blekinge Karlskrona) było przygotowanie spójnego miejsko-portowego systemu

komunikacyjnego. System ten ma służyć zarówno rozwojowi miasta/portu, jak i komfortowi mieszkańców. Projekt TENTacle był realizowany przez trzy lata.

Głównym zadaniem Gdyni w projekcie TENTacle było ustalenie szans i możliwości rozwoju i integracji infrastruktury transportowej, wdrażania innowacyjnych technologii i systemów zarządzania transportem w skali miasta Gdyni i metropolii.

Pozyskana została największa liczba tzw. *partnerów wspierających* projekt, ze wszystkich kategorii interesariuszy korytarza Bałtyk-Adriatyk w Gdańsku, obszarze metropolitalnym i regionie. W spotkaniach konsultacyjnych czy demonstrujących gdańskie rezultaty projektu uczestniczyło ok. 60 podmiotów, w tym unijni koordynatorzy: Korytarza Bałtyk-Adriatyk i Autostrad Morskich oraz ministerstwa: Infrastruktury oraz Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, a także Inwestycji i Rozwoju.

Nie zostały jeszcze zakończone analizy w odniesieniu do wymogów węzłów miejskich - sygnalizowane w Planie Pracy Korytarza Bałtyk-Adriatyk. Tym niemniej, co wykazano na konferencji końcowej projektu w dniu 11 kwietnia 2019 roku - Gdynia ma obecnie największą w Polsce bazę danych do planowania rozwoju węzła miejskiego.

Ministerstwo Aktywów Państwowych

Ważnym wymiarem Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego jest rozwój współpracy w zakresie polityki energetycznej. Jej zasadniczym celem jest rozwój energetycznego rynku wewnętrznego w ramach budowy unii energetycznej i wzmocnienie regionalnego bezpieczeństwa energetycznego.

a) Sektor elektroenergetyczny

Realizacja Obszaru Tematycznego Energia (Policy Area Energy) odbywa się wprost przez wypełnianie planu działania BEMIP (*Baltic Energy Market Interconnection Plan*) z 2015 r. (*BEMIP Action Plan*)²⁰.

W 2019 r. Ministerstwo Energii prowadziło aktywną współpracę w zakresie inicjatywy BEMIP²¹ w ramach grupy wysokiego szczebla BEMIP (HLG BEMIP), jak i szeregu spotkań technicznych BEMIP ws. procesu synchronizacji systemów elektroenergetycznych państw bałtyckich z systemem Europy kontynentalnej.

W 2019 r. zostały podjęte kluczowe dla tego procesu decyzje:

- Projekty infrastrukturalne, takie jak linie i urządzenia systemowe, zostały uwzględnione w dziesięcioletnim planie rozwoju sieci ENTSO-E (TYNDP 2018). Środki na współfinansowanie procesu będą zapewnione przez fundusz „Łącząc Europę” (CEF). Umowa na dofinansowanie (poziom dofinansowania na poziomie 75%) I etapu synchronizacji została podpisana 19 marca 2019 r. w Brukseli.
- Wartość inwestycji przesyłowych państw bałtyckich (LT, LV, EE) w ramach I fazy synchronizacji oszacowano na 440 mln EUR. W styczniu 2019 r. państwa te otrzymały dofinansowanie w wysokości 323 mln EUR. Koszty II fazy synchronizacji oszacowano na 1,22 mld EUR (w tym Polska 536 mln EUR).
- Projekt Harmony Link został podzielony na dwie fazy – fazę przygotowawczą i fazę wdrożeniową. Zgodnie z tym podziałem przygotowywane są wnioski o dofinansowanie z instrumentu Connecting Europe Facility.

Faza przygotowawcza zawiera prace studyjne wraz z koniecznymi do przeprowadzenia badaniami oraz przygotowanie dokumentacji przetargowych na budowę linii kablowej i stacje przyłączeniowe. Podpisanie umowy grantowej z CEF na tą fazę odbyło się 3 grudnia 2019 r. w Brukseli (kwota dofinansowania to 10,3 mln EUR łącznie dla dwóch operatorów: PSE i LitGrid).

Faza wdrożeniowa rozpocznie się wraz z podjęciem decyzji inwestycyjnej, powiązanej z otrzymaniem dofinansowania z instrumentu finansowego CEF.

²⁰ W 2019 r. KE zainicjowała proces aktualizacji obowiązującego *BEMIP Action Plan* z 2015 roku.

²¹ Estonia, Łotwa, Litwa, Polska, Dania, Finlandia, Szwecja, Niemcy, Norwegia (jako obserwator).

W dniu 31 października 2019 r. Komisja Europejska przyjęła akt delegowany zawierający IV listę projektów wspólnego zainteresowania (*Projects of Common Interest; PCI*), który został skierowany do Rady UE i Parlamentu Europejskiego.

W ramach *BEMIP in electricity* PSE S.A. zgłosiły na IV listę znajdujący się na III liście projekt budowy linii Stanisławów-Ostrołęka, a także po raz pierwszy nowe inwestycje służące realizacji projektu synchronizacyjnego *Baltics synchro with CE*, wśród których znajduje się budowa nowego połączenia stałoprądowego pomiędzy Polską a Litwą pn. HARMONY Link.

Efektywność energetyczna

W okresie od listopada 2019 do lutego 2020 jest realizowany projekt Baltic Leadership Programme on Energy Efficiency (Bałtycki Program Przywództwa w obszarze efektywności energetycznej) pod kierunkiem Swedish Institute (Instytutu Szwedzkiego). Projekt został zlecony i jest realizowany w ścisłej współpracy z Ministerstwem Gospodarki Łotwy w ramach Obszaru Tematycznego Energia (SUERMB) oraz Sekretariatem Rady Państw Morza Bałtyckiego w ramach Działania Horyzontalnego Klimat (SUERMB). W ramach Baltic Leadership Programme on Energy Efficiency przewidziano organizację dwóch webinarium (15 listopad 2019, 10 stycznia 2020) oraz dwóch spotkań (Sztokholm, 2-4 grudnia 2019 r, Ryga, 10-12 lutego 2020). Efektem projektu jest stworzenie sieci profesjonalistów zajmujących się kwestiami efektywności energetycznej w regionie Morza Bałtyckiego, poznanie nowych narzędzi internetowych, ułatwiających współpracę międzynarodową, zdobycie nowej wiedzy i umiejętności w zakresie planowania działań na rzecz podnoszenia świadomości oraz zmiany postaw i zachowań, jak również dzielenie się wiedzą związaną z najlepszymi praktykami i przygotowanie projektu flagowego związanego z zagadnieniami poprawy efektywności energetycznej w regionie Morza Bałtyckiego.

b) Sektor gazu ziemnego

W sektorze gazu ziemnego kontynuowano prace na rzecz realizacji kluczowych projektów infrastrukturalnych, których uruchomienie przyniesie wymierne korzyści na rzecz rozwoju rynków energii oraz zrównoważonego rozwoju w regionie państw Morza Bałtyckiego. Polityka energetyczna Polski w sektorze gazu ziemnego w szczególności skupia się na aktywności w regionie Morza Bałtyckiego. W 2019 r. prowadzono zaawansowane prace projektowe w ramach koncepcji Bramy Północnej, w skład której wchodzi budowa połączenia Baltic Pipe umożliwiającego dostawy do Polski gazu z Norweskiego Szelfu Kontynentalnego oraz rozbudowa istniejącego terminalu LNG w Świnoujściu, w tym uruchomienie nowych funkcjonalności wspierających wykorzystanie LNG jako paliwa w transporcie morskim i lądowym. Ponadto kontynuowano prace na rzecz realizacji połączenia gazowego Polska-Litwa (GIPL), które umożliwi krajom bałtyckim integrację z rynkami gazu UE. Efektem działań prowadzonych w 2019 r. jest uzyskanie wysokiego stopnia zaawansowania pod względem projektowym oraz realizacji procedur administracyjnych. Powyższe umożliwi rozpoczęcie w 2020 r. procedur przetargowych i prac budowlanych w zakresie wyżej wskazanych projektów.

Nowym planowanym projektem umożliwiającym rozwój rynku gazu w regionie jest budowa pływającego terminala regazyfikacyjnego w rejonie Zatoki Gdańskiej (ang. FSRU – Floating Storage and Regasification Unit). Pływający terminal LNG jako jedyny z nowo zgłoszonych inwestycji w sektorze gazu w UE uzyskał w 2019 r. status projektu wspólnego zainteresowania (ang. PCI – Project of Common Interest).

Realizowane w Polsce inwestycje umożliwią zwiększenie wykorzystania gazu w Polsce jako niskoemisyjnego paliwa wspierającego transformację energetyczną na rzecz zrównoważonego rozwoju, umożliwiając stopniowe zastępowanie węgla w polskim bilansie paliwowo-energetycznym gazem ziemnym, z korzyścią dla obniżenia emisyjności dwutlenku węgla oraz szkodliwych pyłów, będących jedną z głównych przyczyn złej jakości powietrza w Polsce.

W kontekście transgranicznym, polskie inwestycje w sektorze gazu przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności, integracji rynków oraz zrównoważonego rozwoju w regionie państw Morza Bałtyckiego.

c) OZE na Morzu Bałtyckim (offshore)

OZE stanowi istotny i perspektywiczny komponent współpracy Polski z państwami regionu Morza Bałtyckiego, w szczególności morska energetyka wiatrowa, która jest elementem jednego z ośmiu kierunków projektu Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. (PEP2040). Do opracowania projektu nowej polityki energetycznej przyjęto, że moc morskich farm wiatrowych wyniesie 4 GW do 2030 r. oraz 8 GW do 2040 r., a pierwsza morska elektrownia wiatrowa w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej zostanie włączona do sieci w 2025 r.

Morska energetyka wiatrowa to strategiczny projekt dla Polski na drodze do niskoemisyjnej transformacji sektora energetycznego. Polska prowadzi intensywne działania w tym obszarze, czego rezultatem jest przygotowanie projektu ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych – główne założenie to stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju tego sektora. Morskie farmy wiatrowe w Polsce przyczynią się do stabilizowania pracy sieci elektroenergetycznej, zapewniając wyższą stabilność generacji energii w porównaniu do innych typów instalacji OZE, takich jak fotowoltaika czy lądowe farmy wiatrowe. Szacowany potencjał Morza Bałtyckiego pozwala prognozować, że rozwiązanie to stanie się ważnym elementem polskiej sieci elektroenergetycznej.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych (w zakresie udziału w pracach Działania Horyzontalnego Sąsiedzi)

Nielegalna aneksja Półwyspu Krymskiego w 2014 r. oraz okupacja Donbasu spowodowały objęcie Federacji Rosyjskiej sankcjami przez Unię Europejską oraz szereg innych państw. Rosnące zaniepokojenie wielu państw unijnych utrzymującą się agresywną polityką Moskwy wobec Ukrainy i innych państw, sprawiają, że dialog polityczny UE-Rosja pozostawał w 2019 r. ograniczony.

Wedle pięciu wytycznych, które definiują politykę UE w odniesieniu do Rosji, selektywne zaangażowanie jest możliwe tylko w kwestiach leżących w bezpośrednim interesie UE. Mając na uwadze kluczowe położenie Morza Bałtyckiego, Polska wyrażała otwartość na selektywną współpracę w zakresie ochrony środowiska i wymiany międzyludzkiej. Polska popiera również programy współpracy horyzontalnej, jeśli nie kolidują one z programem współpracy transgranicznej Polska-Rosja.

Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej”

Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej” jest formą partnerstwa regionalnego samorządów Województwa Pomorskiego, uczelni oraz innych instytucji działających na rzecz wszechstronnego i efektywnego rozwoju Województwa Pomorskiego oraz kreowania jego pozytywnego wizerunku zarówno w Polsce jak i całej Europie.

Stowarzyszenie, utworzone w 2004 roku, realizuje swoje zadania za pomocą Biura Regionalnego Województwa Pomorskiego w Brukseli oraz Biura Miejsowego w Gdańsku. Powołanie tych instytucji jest odpowiedzią na coraz większe znaczenie polityk regionalnych w Unii Europejskiej i potrzebę bezpośredniego nawiązywania kontaktów na arenie europejskiej.

Stowarzyszenie od kilku lat jest aktywne w zakresie wdrażania SUERMB, zarówno poprzez działania w trybie ciągłym, m.in. działania informacyjne nt. konferencji, seminariów i konsultacji dot. polityk UE i samej SUERMB; możliwości finansowania projektów ze środków unijnych, w tym programów transgranicznych wpisujących się w realizację SUERMB, wsparcie pomorskich jednostek w zakresie poszukiwania partnerów do międzynarodowych konsorcjów projektowych w ww. programach, jako kanał informacyjny poprzez stronę pomorskieregion.eu oraz profile na portalach społecznościowych, jak również poprzez swoje projekty.

Działania SPUE w ramach *Let's Communicate* w związku z 10. Dorocznym Forum SUERMB:

- prowadzenie wspólnie z Centrum Balticum z Finlandii strony wydarzenia na Facebooku;
- przeprowadzenie kampanii promocyjno-informacyjnej przed Forum (w tym nagranie filmików promocyjnych wspólnie z Departamentem Promocji UM; stworzenie infografiki dot. Forum; tworzenie treści dla mediów społecznościowych).

W czasie samego 10. Forum przedstawiciel projektu pełnił funkcję sprawozdawcy na wybranych seminariach tematycznych: zbierał materiały na kampanię „10 lat SUERMB - poznajmy osoby stojące za

wynikami!” i przeprowadził dwa wywiady – z p. R. Rybergiem z BSSSC oraz p. Gintarasem Vildą, Wiceministrem Ekonomii Litwy. Ponadto wspierał organizatorów w kwestiach logistyczno-informacyjnych. Po 10. Forum przedstawiciel projektu dokonał przeglądu prasy pod kątem artykułów opublikowanych w mediach zagranicznych dot. wydarzenia, a także napisał artykuł ekspercki pt. „*What’s next for the macroregional policy? Reflections from the 10th EUSBSR Annual Forum in Gdańsk*”.

10 czerwca przedstawiciel projektu przeprowadził warsztaty *EUSBSR for dummies* podczas Baltic Youth Camp, na których dyskutowano na temat Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, a także skutecznej komunikacji Strategii. Na zakończenie młodzież wypracowała swoje komunikaty oraz plakaty promujące Strategię.

11 czerwca przedstawiciel projektu wziął udział w wizycie studyjnej dla mediów zaproszonych przez Komisję Europejską na 10. Forum SUERMB, podczas której nawiązał współpracę z dziennikarzami zainteresowanymi kwestiami bałtyckimi.

14 czerwca przedstawiciel projektu zorganizował spotkanie partnerów projektu *Let’s Communicate*, na którym dyskutowano o bieżących kwestiach projektowych i zaplanowano dalsze kroki i działania.

Projekt Umbrella Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020

Projekt Umbrella na rzecz wzmocnienia możliwości współpracy transgranicznej lokalnych podmiotów w regionie Południowego Bałtyku realizowany jest w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. Uczestniczą w nim partnerzy z Danii, Litwy, Polski i Szwecji. Celem projektu jest rozwinięcie know-how małych lokalnych i regionalnych organizacji z obszaru Programu Południowy Bałtyk, które napotykają liczne bariery utrudniające uczestnictwo w projektach współpracy transgranicznej. Okres realizacji projektu wynosi 30 miesięcy (01.02.2018-31.07.2020).

W ramach projektu Umbrella opracowano kompleksowy materiał edukacyjno-szkoleniowy *Introducing Project Management*, którego celem jest zwiększenie zdolności projektowych beneficjentów z Pomorza i innych regionów południowego Bałtyku, a w szczególności organizacji pozarządowych, małych samorządów oraz instytucji, które na chwilę obecną nie posiadają wystarczającego know-how do aplikowania i realizacji projektów europejskich, w tym z programów transnarodowych.

W ramach projektu, w drugim półroczu 2019 roku, odbyły się trzy szkolenia. Pierwsze, międzynarodowe z udziałem przedstawicieli 4 krajów, 2 października w Gdańsku, adresowane było do trenerów – osób przeprowadzających szkolenia krajowe nt. skutecznego aplikowania o środki zewnętrzne i efektywnego zarządzania projektami międzynarodowymi dla beneficjentów projektu z Danii, Litwy, Szwecji i Polski. Szkolenie to miało na celu przedstawienie programu nauczania opracowanego w okresie czerwiec-sierpień 2019 w ramach projektu UMBRELLA przez zespół skupiający pracowników Biura Miejscowego w Gdańsku, specjalnie zatrudnionej firmy szkoleniowej i przedstawicielki lidera projektu. 28 października w Chojnicach i 28 listopada w Gdańsku zorganizowano szkolenia kierowane do beneficjentów projektu: przedstawicieli samorządów, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców. Projekt wpisuje się w Działanie Horyzontalne Zdolności (HA Capacity) oraz Obszar Tematyczny Edukacja (PA Education).

Projekt „Zielona Europa-Zróbmy to razem!”

Projekt zakłada wsparcie potencjału jednostek z Województwa Pomorskiego w zakresie realizacji projektów dotyczących ochrony środowiska i jego zasobów, zagadnień energetycznych, zielonego transportu oraz internacjonalizację i sieciowanie regionalnych projektów. Projekt dofinansowany jest ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Koordynator projektu opracował i realizuje kampanię informacyjną w zakresie *zero waste* pn. „Pomorskie nie marnuje”. Celem kampanii jest promocja i upowszechnienie idei *zero waste*, tj. zero marnowania, a także stworzenie miejsca, w którym zebrane zostaną ciekawe informacje w temacie świadomego stylu życia, zgodnie z którym człowiek stara się generować jak najmniej odpadów, a tym samym nadmiernie nie zanieczyszcza środowiska. W ramach kampanii prezentowane są inspirujące przykłady z Pomorza w zakresie *zero waste*.

Projekt wpisuje się w cele SUERMB: Save the sea oraz Increase prosperity.

Smart Blue Regions, Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020

Projekt „Smart Blue Regions: Smart Specialisation and Blue Growth in the BSR” realizowany jest w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020. W projekt zaangażowani są partnerzy z Niemiec (lider), Finlandii, Estonii, Polski, Szwecji i Łotwy, a jego celem jest wsparcie rozwoju „niebieskiego” sektora w oparciu o potencjał Regionu Morza Bałtyckiego w obszarze wdrażania strategii badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (tzw. RIS3). Ten trwający trzy lata projekt zakończył się 28.02.2019. W dniach 22-23 stycznia w Berlinie odbyła się konferencja zamykająca projekt.

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Radomiu, realizował na rzecz wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego następujące działania:

Projekt BALTIC SLURRY ACIDIFICATION - Ograniczanie strat azotu w produkcji zwierzęcej poprzez promowanie technik zakwaszania gnojowicy w Regionie Morza Bałtyckiego

Okres realizacji projektu: marzec 2016 – marzec 2019

Źródło finansowania: INTERREG Baltic Sea Region

Partnerzy projektu: 19 partnerów z krajów Regionu Morza Bałtyckiego (CDR Radom oraz ITP z Polski)

Projekt obejmuje stosowanie pilotażowych technik zakwaszenia gnojowicy oraz próby polowe w całym regionie Morza Bałtyckiego. Projekt przyczynia się do dalszego wyjaśnienia aspektów technologicznych stosowanych technik zakwaszania, biorąc pod uwagę ich konsekwencje środowiskowe i ekonomiczne, analizy rynku i uregulowania prawne w tym zakresie, które mogłyby pomóc w upowszechnianiu technologii zakwaszania gnojowicy w regionie Morza Bałtyckiego.

Działania demonstracyjne w Polsce:

SUMANU - Zrównoważone zarządzanie nawozami naturalnymi i składnikami odżywczymi w celu zmniejszenia strat składników odżywczych w regionie Morza Bałtyckiego

Okres realizacji projektu: październik 2018 – marzec 2021

Źródło finansowania: INTERREG Baltic Sea Region

Partnerzy projektu: 9 partnerów z krajów Regionu Morza Bałtyckiego (CDR Radom z Polski)

Platforma projektowa SUMANU ma na celu wsparcie regionu Morza Bałtyckiego i UE w tworzeniu całościowej strategii zrównoważonego środowiskowo i ekonomicznie zarządzania składnikami odżywczymi oraz pomoc rolnikom w oszacowaniu i wdrożeniu zrównoważonych praktyk rolniczych.

Platforma gromadzi najlepsze praktyki i zalecenia dotyczące zrównoważonego zarządzania składnikami odżywczymi z istniejących projektów:

- Baltic Slurry Acidification - Ograniczanie strat azotu w produkcji zwierzęcej poprzez promowanie technik zakwaszania gnojowicy w regionie Morza Bałtyckiego.
- Manure Standards - Standaryzacja nawozów naturalnych dla zrównoważonego zarządzania substancjami odżywczymi i zmniejszenia emisji.
- GreenAgri - Przyjazne dla środowiska zarządzanie nawozami organicznymi w rolnictwie.
- PROMISE - Recykling fosforu z substancji mieszanych.

Bałtycki Klaster Morski i Kosmiczny

Do priorytetowych działań członków Bałtyckiego Klastra Morskiego i Kosmicznego należą inicjatywy na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji morskich w województwach nadmorskich i rozwój inteligentnych technologii morskich w kraju. Innowacje w gospodarce morskiej, naukach zajmujących się eksploracją morza i instytucjach pracujących na rzecz przemysłów morskich powodują zacieśnianie więzi z gospodarką światową i zwiększają udział kraju w korzystaniu z globalnego podziału pracy.

Klaster jest aktywnym członkiem United Nations Global Compact oraz działa aktywnie na platformie European Cluster Collaboration Platform. Jest kluczowym klastrem morskim w Europie Środkowej i Wschodniej, a także rozpoznawalnym klastrem w regionie Morza Bałtyckiego, Unii Europejskiej oraz na światowym rynku gospodarki morskiej. Klaster zapraszany jest do generowania nowych projektów oraz

został zaproszony przez organizatorów Europejskiego Dnia Morza do udziału w Panelu nt. *Acting together to the regional ecosystem*.

Klaster utrzymuje silną pozycję na rynku dzięki aktywności członków wspierających. Do sztandarowych projektów członków Klastra należy Port Centralny Zarządu Morskiego Portu Gdańsk oraz Port Zewnętrzny Zarządu Morskiego Portu Gdynia. Port Centralny został zaprojektowany przez inżynierów Projmors, który wchodzi w skład Automatic Systems Engineering, członka wspierającego Klastra. Zarządy Portów Gdyni i Gdańska są liderami we wspieraniu innowacji w obszarze Inteligentnej Specjalizacji Pomorza – Technologie offshore i portowo-logistyczne. Uniwersytet Morski zorganizował Rejs Niepodległości dookoła świata odwiedzając liczące się porty świata. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna aktywnie włącza się w rewitalizację terenów byłej Stoczni Gdańskiej, w tym w rozwój Wyspy Ostrów, przygotowując ją do rozwoju produkcji stoczniowej offshore. Hydromega wyposażyla innowacyjny statek - prom NB 70 „Herjólfur” w pełni zautomatyzowany system Ro-Ro, przeznaczony do obsługi transportu pojazdów kołowych. Hydromega dostarczyła do tego projektu rozwiązania hydrauliki siłowej. Wśród wielu inicjatyw Uniwersytetu Gdańskiego na forum międzynarodowym należy udział w konsorcjum Europejskiego Uniwersytetu Nadmorskiego (European University of the Seas - SEA-EU), które tworzy wraz z partnerami: Uniwersytetem w Kadyksie (Hiszpania), Uniwersytetem w Splicie (Chorwacja), Uniwersytetem Zachodniej Bretanii (Francja), Uniwersytetem Christiana-Albrechta w Kilonii (Niemcy) i Uniwersytetem Maltańskim (Malta). Współpraca Wydziału Oceanotechniki i Okrętownictwa PG z biznesem procentuje osiągnięciami naukowymi i możliwościami podjęcia pracy przez studentów. Wiele inicjatyw podejmowanych jest przez firmy i uczelnie działające w klastrze. W 2019 r. Wydział Oceanotechniki i Okrętownictwa Politechniki Gdańskiej oraz Zarząd Morskiego Portu Gdańsk SA zawarły porozumienie o współpracy naukowo-dydaktycznej, w ramach którego obie strony będą m.in. wspólnie aplikować o granty krajowe i zagraniczne na realizację przedsięwzięć badawczo-rozwojowych. Projekt Portu Centralnego dla Portu Gdańsk wykonali inżynierowie Projmors, działającego w ramach ASE, członka Klastra. Uniwersytet Morski i Wydział Oceanografii UG prowadzą prace badawcze na rzecz portów w Gdańsku i Gdyni.

W zakresie komponentu kosmicznego, Klaster skupił się na upowszechnianiu wiedzy nt. wykorzystania technologii kosmicznych w ochronie i monitoringu środowiska, planowaniu przestrzennym i transporcie morskim. Satelitarny monitoring środowiska Morza Bałtyckiego SatBałtyk, który opracowali naukowcy z Instytutu Oceanologii PAN w ramach projektu Innowacyjna Gospodarka pozwala na bieżące monitorowanie wielu czynników, określając stan Morza Bałtyckiego i jego warunki otoczenia.

O szerokich możliwościach stosowania technik kosmicznych w portach świadczą efekty działania akceleratora Space3ac, działającego w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej. W akceleratorze powstało kilkanaście projektów, w których polskie start-upy zaproponowały sposoby wykorzystania technologii kosmicznych w gospodarce morskiej. W portach Gdańska i Gdyni skutecznie wdrożono system monitoringu jakości powietrza opracowany przez SeaData.

Klaster uczestniczy lub jest partnerem również w projektach międzynarodowych sprzyjających rozwojowi innowacyjnych regionów oraz transferowi wiedzy i wdrażaniu innowacji przemysłach morskich:

1. TENTacle - Capitalising on TEN-T core network corridors for prosperity, growth and cohesion.
2. ELMAR - Supporting South Baltic SMEs to enter the international supply chains & sales markets for boats & ships with electric propulsions.
3. ECOPRODIGI – Eco-efficiency to maritime industry processes in the Baltic Sea Region through digitalisation.
4. SMART BLUE REGIONS - seeks to enhance blue growth opportunities based on increased capacity of Baltic Sea Regions to implement Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3).
5. E-LASS - European network for lightweight applications at sea.
6. InterMarE - Strengthening the international activity of blue sector SMEs in the South Baltic Sea area.
7. UMBRELLA - helps boosting cross-border cooperation capacities of Local Actors in the South Baltic Sea.
8. COGEA - Study on The Establishment of a Framework for Processing and Analysing Maritime Economic Data in Europe.

7. Wnioski

- Kraje basenu Morza Bałtyckiego pozostają ważnymi strategicznie partnerami Polski i należy dążyć do zacieśniania z nimi współpracy regionalnej. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego jest obecnie jednym z najważniejszych formatów takiej współpracy. Umożliwia ona podjęcie skoordynowanych działań na rzecz ochrony środowiska, rozwoju połączeń i wzrostu gospodarczego z wykorzystaniem podejścia międzysektorowego, a także zwiększenie interakcji pomiędzy instytucjami, organizacjami i przedsiębiorstwami w ramach wspólnie generowanych i realizowanych projektów.
- 10. Doroczne Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Gdańsku (12-13 czerwca 2019 r.) było jednym z największych wydarzeń bałtyckich zorganizowanych przez Polskę w ostatnich latach, wpisującym się w postulat aktywizacji północnego wektora polskiej polityki zagranicznej. Dało możliwość promocji Polski oraz naszych dokonań w zakresie zrównoważonego rozwoju, w szczególności ochrony środowiska, wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego, promocji odpowiedzialnego biznesu, aktywnej polityki społecznej oraz zaangażowania na rzecz promocji współpracy międzynarodowej.
- Na uwagę zasługuje zwiększone zaangażowanie regionów, zarówno w kontekście organizacji Forum, jak i bieżącego wdrażania SUERMB na poziomie projektowym. MSZ będzie wzmacniać te tendencje, prowadząc bieżący dialog i wymianę informacji.
- Niezmiennie ważnym pozostaje zaangażowanie we wdrażanie Strategii ministerstw sektorowych, także za pośrednictwem wyznaczonych dla wszystkich Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych Punktów Kontaktowych (tzw. Focal Points).
- W kontekście korzystnych rozwiązań finansowych dla polskich podmiotów, istotnym pozostaje bliski dialog Narodowego Koordynatora z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej oraz polskimi przedstawicielami w Komitecie Monitorującym Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego.
- Nadal widoczne jest niewystarczające zainteresowanie polskich interesariuszy przejęciem roli lidera projektu, chociaż odsetek polskich partnerów jest na zadowalającym poziomie. Wśród uczestników projektów najczęściej pojawiająca się przyczyna takiego stanu rzeczy to wciąż niska świadomość wartości współpracy w ramach SUERMB oraz trudności natury administracyjnej, dotyczące m.in. rozliczeń projektu. Niezbędna jest kontynuacja działań na rzecz wzmocnienia pozycji polskich instytucji jako liderów projektów flagowych.
- Rok 2019 nie przyniósł znaczących postępów w pracach nad rewizją Planu Działania SUERMB, co związane było z tempem prac przewodnictwa duńskiego (I połowa 2019 r.), pracami analitycznymi konsultanta Komisji Europejskiej oraz brakiem wyraźnego przywództwa w procesie po stronie Komisji Europejskiej.